

СПОРТ
ГалгӀайчен латархочо
ПхыленаӀкъан Хьамзата котало
яьккхар, Россехьалхале кӀайсача

16

Газет арадувл 1923-ча шера
майтсела бетта 1-ча дийнахьа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хьарак»
яха орден
еннай

№40 (12717)
Ардара
буттг,
23 ди, 2025 шу

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ГІАЛГІАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

ЛЕРХІАМ

Къоастой Ийсайна
«Магаса сийдола
вахархо» яха цӀи елар

2

ШАХЪАРИЙ ЦХЪОАГІО

Искусствай колледже
кӀира дӀадоладелар
«ЛоархӀамеча
къамаьлагара»

6

КЪАМАН ТІЕХЪАЛЕ

Барвихе дӀабихьар
суртанча йолча
КуштанаӀкъан
Эльмирай гойтам

10

УНАХЦІЕНО

Іаьлий-Юрта хьалъеш
йола лорий гӀишло
йиллача ханал
тӀехьаюсаш я

12

ІАЛАМ ЛОРАДАР

МагӀалбике болам
дӀабихьар, дакха
гаьнаш дӀайогӀаш

15

@gserdalo

vk.com/gserdalo

Дзен сердало

www.serdalo.ru

Наьха хьашташ

ГалгӀайчен Шолже - «Дошо гуйре»

3

Ноахалий бувзам

ГалгӀайчен СК
тохкамхоша
наӀараш
хьайийллар
хургболча
криминалишта

5

Сайца латта балха моттигаш йолаялийта лаьрхІад

Аьххенаькъан Марем

ГІалгІай мехка лаьрхІад, сайца латташ йола предприятиш болх бе йолаялийта. Республикан кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас паччахьалкхен хьалашка декхар оттадир, цхьацца йола промышленни, дукхача хана денз болх ца беш латта моттигаш болх бе дІайолаялийта, аьнна.

Мехкадас белгалдир, хоадам болаш из дош кхоачаш-

де деза предприятиш «Техно-парк «Сердало», иштта «Кавдоламит» ГУП хилар.

«Паччахьалкхено сиха тахка деза предприятиш балха юкьеяхара эшаш дола хьалаш, царех пайда эцара дешаш, цар цхьадола низаш кхыча балха юкьедахар. Кхыча моттигашцара гІулакх а иштта хила деза», - аьлар республикан Кулгалхочо.

Керттерча проектах цаІ я «ЖІайрахь» яха парк хьахоллар «Кавдоламит» ГУПа даькъ тІа. Цу гІулакха эшар

да, из дІахьоргйола нах лахар.

Тха декхар да, цу тайпара йола хІара предприятия моттигаш хьахолла, республикан промышленноста таронаш дегІайоалае», - аьлар Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас.

Цул совгІа, ГІалгІайчен Кулгалхочо министерствош-та тІадилар уж предприятияш болх бе дІайолаяра йола план кийчъяр.

ГІалгІайчен Кулгалхочо белгалдир, мехка дика наькъаш хилар

Курскенаькъан ИбрахІим

ГІалгІай Республикан кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас даькъалабий-цар наькъа боахама болхлой, цар профессионални цІайца, цо белгалдир республика дегІайоалаеш, мах баь варгвоаца даькъа цар юкьедена хилар.

Цар кьахьегам бахьан долаш, ГІалгІайче укх мас-сехк шера лакха толамаш гойташ я «Кхерам-злен дикал йола наькъаш» яхача проекте, Россг ГІолла хьалхара моттигаш йоахаш, планаш кхоачашьарех а я; говзанчаш шоай моттиг йовзаш а бехтокхаме хилар а да из, аьнна, белгалдир цо.

Махьмуд-Іаьлас баркал аьлар наькъий кьахьегам-хошта, атта боацача балха тІа лакха толамаш дахарар. Кьаьстта уж бахьан долаш хьахоллаш да шахьараш, юрташ шоайла ювзаш дола дикал йола наькъаш.

«Вай тахан ала йиш йолаш да Кьилбасе-да Кавказе вай наькъаш дикагІарна юкье да. ХІара асфальта километра тІехьа, наькъаш тІа кьахьегарий боккха болх латт», - аьлар ГІалгІайчен Кулгалхочо. Цо баркал аьлар цу боахама ветеранашта, болхлошта. Ловца баькххар, дІахо а толамаш доахаш, ГІалгІайчен наькъий хьалаш тоадеш, могаш долаш, паргІатонца дахалда шо, аьнна.

Мехка 9 моттиге 19 юкъара доазув тоадаьд

Курскенаькъан ИбрахІим

ГІалгІай Республикан Паччахьалкхен Председателя Сластенин Владимира даькъа лаьцар Паччахьалкхен комиссе президиума кхетаценна юкье, мохк дегІабоалабара хаттар дар дувца оттадаь хиннар, из гойтама конференце кепара дІахьош вар вице-премьер Хуснуллин Марат. Цига дий-цар «Вахара хьалаш» яха кьа-

ман проект мехка миІингашка кхоачашьарах.

Карарча шера ГІалгІай мехко цу проекта чуйоагІаш 27 гІишлонна контракташ чІоагІаьй; дукха болх чулоацаш, цу юкье шахьара доазош тоадар, коммунални хьалаш хьахоллар, хица Іалашо яр, бІеха хиш дІауха моттиг хьаяр долаш. Республикан 19 юкъарча моттиге лостам баьб, юхей-

иса йиь йистеяккха лаьрхІад, оагІой бетта 1-ча денга кхоачаш.

«ХІара программа чакхйоаккхаш я наьха хьашташ кхоачашдара, цудухьа вай декхарила да цу гІулакхаца бехтокхаме хила, хьадеш долча балхий дикал лакха хилийта. ГІалгІайчен Паччахьалкхе лаьрхІа я дІахо а цу хаттарашта терко лоаттае, керда проекташ кхоачашье, бахархой ваха-

ра хьалаш тоаде», - аьлар Сластенин Владимира, кьаман проектах дола балхаш дувцаш.

ДукхагІа цу лостамагІа балхаш дІахьош да Илдарха-ГІалий тІа, Наьсаре. Илдарха-ГІала цІенхештта тоае езаш я, цига керда хин турбаш чуйоакхаш латт 15 километр йІаьха. Наьсарен-Шахьара дика хьалаш яха проект кхоачашьеш латт, из болх дІахьош ба 140 миллион сом грант яларах.

Кьоастой Іийсайна «Магаса сийдола вахархо» яха цІи елар

Аьххенаькъан Марем

Магас-Шахьаре лаьрххІа йола кхетаче хилар, паччахьалкхен цІихезача, юкъарлон болхлочун, ГІалгІайчен Кулгалхочун дагара оалача Кьоастой Іийсайна «Магаса сийдола вахархо» яха еза цІи луш.

ГІалгІай Республикан Кулгалхочун, Паччахьалкхен администратце кулгалхочо Мархенаькъан Анзора моаршал хоатташ дош дІаделар мехка кулгалхочунна Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьланна. Цо

ший кьамаьлаца белгалдир Кьоастой Іийсас доккха даькъа лаьца хилар республикан культура, бокъоний оагІонаш дегІайоалаеца. «Цо Даьхенна гІулакх деш гойта масал вай доаккхал де дезаш да», - аьлар Мехкадас.

Из кхетаче чакхйоалаш, Кьоастой Іийсас ший кулгаца даь йоазув дитар Магаса сийдолча бахархой Книжка тІа.

СовгІато хьагойт дукхача шерашка Кьоастой Іийсас республика тоаяра, хозьяра, дегІайоалаяра доккха даькъа юкьедена хилар.

Галгалайчен Шолже «Дошо гуйре» яха гойтам-базар хургья

Аьххенаькъан Марем

Шолже, ардара бетта 25-ча дийнахьа, хIара шера дIахьош йола «Дошо гуйре» яха базар хургья. Цох дийцар Галгалай Республикан Кулгалхочун, Паччахьалкхен зарбан болх лелабераша.

Кхетаче дIахьош дикагIа болча юртбоахама болхлошта совгIаташ лургда, иштта «ДикагIа бола доалахьара боахам», «Зизай фестиваль» яхача яхье котбаьннараш белгалбоахаргба.

«Из дика таро я вай ахархой даькъалабувцара, цар атта боацача балхаца а, республикан кхачан кхерамзлен Iалашо ярца а, юртбоахама доазонаш дегIадоаладе ловш уж хиларца а», - аьлар Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас, гойтама-базара лоархIамах дувцаш.

Цул совгIа, базар тIа республикан бахархой таро хургья тайп-тайпара Iалама цIена кхача эца. Маьхаш оттадергда 15-20% чухьнахьа.

Кассе гIолла кьаман проекташта эша ахча чакхдалар 76% да

Аьххенаькъан Марем

Галгалайчен Паччахьалкхено хIара кIира дIахьош йолча кхетаче хоам бир, кьаман проекташ кассага гIолла кхоачашгьеш хилар вай мехка 76% я, аьнна, хIаьта контракташ оттаяра боарам 98% совгIа.

Республикан кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас белгалдир, Россие Президентта Путин Владимир, кьаман проекташ кхоачашгьеш Советта гулламе терко тIаяхийтар; кьаман проекташ кхоачашгьеш хилара чаккхе гуш хила еза, аьнна.

Белгалду, 2019-2024 шерашка Галгалайче хьожадир 50 млрд совгIа сом. Цу юкьа вай хьалгьаьй 380 гаргга объект, - аьлар Мехкадас.

Кертгера терко тIайохийт

дешара оагIонна: 26 млрд сом дIахьождаьд 41 ишкол, 26 берий беш хьалгьеш.

Цул совгIа, мехка хьалгьаьй кхоь вахара гIулакх дара йола гIишло, унахцIенон пхий урхалле, 20 спортивни моттиг, ийс экологически гIишло, 24 культуран цIа. Цул совгIа, кхоачашгьаьй керда проект, 60 керда никь хьабеш. Иштта тоадаьд 191 юкьарлон доазонаш, сквераш.

Карарча шера хьалгье лерхIаш я 50 совгIа керда вахаре эша гIишлош, цу юкье я ишколаш, наькъаш, юкьарлон моттигаш.

Аз паччахьалкхен, болх хьабечар тоабашта хьалхашка оттаду декхар да хьабеча балха дикал хилийтар, шоай ханнахьа болх йистебаккхар», - аьлар Галгалайчен Кулгалхочо.

Белгалду, карарча шера

кьаман проекташ кхоачашгьара хьахьождаьд 4,2 млрд сом, цох 3,4 федераль-

ни бюджетера да, иштта 791 млн - моттигера.

Даь Ди дездеш, Илдарха-ГIалий тIа дешархой кхетаче дIайихьар СВО бIухочун даьца

Гаьгенаькъан Мартина

Даь Ди белгалдеш хиларца, «Даьхен лорабой» ганза филиала вIашагIделлар Илдарха-ГIалан №4 йолча юкьерча ишкола дешархошца, ЛаьрххIача операце бIухочун даьцара вIашагIкетар.

Ардара бетта кхоалагIча кIирандийнахьа дIахьош дола цIай хиларах, берий таро хилар дас малагIа даька лоацха, Даьхенцара безам совбоаккхача даькъ тIа. Цига даька лаца вена хилар Афгански тIема бIухо Маматанаькъан Ийса, ший воIаца Батыраца - СВО доакьашхочунца; иштта шахьара кхела кулгалхочун гIонча Амаканаькъан Хьусен, Украине дIахьош йолча лаьрххIача операце ветеранаш Баденаькъан Зураб, Йовлой Мухьмад.

Хьаьшаша дийцар дукхагIча даькъе Даьхенцара безам совбоаккхаш дола кьамаьл, иштта амал дар лоархIаьме хилар, российский бIухой турпалалах, майра кьонгаш кхебеш дас юкьедаьхьаш долча даькъах, уж Даьхен хьашташ лораде кийча хила безарах.

Ганза болхлоша яхачох, кхетаче эшаш яр из лоархIаьме ди дагадохара а, иштта кхувш боагIараш толамаш даха кийча хилийтара а.

Галгалайче «баьццарча даькъ тIа» я, доал деча доазошта новкьостал лоаттадеш

Аьххенаькъан Марем

Галгалайче чуйоагIаш я «баьццарча даькъа», Запорожски область меттаоттаяра балхаш дIахьоча. Мехка толам белгалбир из моттиг дегIайоалаяра Россие гIишлошгьара Министерствон кхетаче дIахьош Паччахьалкхен комиссе, Хус-

нуллин Марата кулгал деш хиннача.

Галгалай Республикан Кулгалхочун, Паччахьалкхен зарбан болх лелабераша баьча хоамах, 2023 шу дIадоладелча денз, доал деш йолча Токмакски кхале 200 моттиг дIайихьай, вахара гIишлош цIенхаштта то-

аяра, йIовхал чуйиллара, хица Iалашо яра хетаяь. Цул совгIа, дIахо де дезачун план яьккхай 2030 шерга кхаччалца меттаоттадара балхаш дIадахьа.

«Уж хьалхара декхараш да наьха маьрша вахар юхадоеладеш дола», аьлар Галгалайчен кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас.

Цу юкье республико дегIадоаладеш латт гуманитарни, дешара бувзамаш. Кхаь шера Токмака кхален 120 гаргга бер шоай каникулаш дIахьош да Галгалайче, «Аьрзи» яхача берий могошала лагере салаIаш, Мужеча спортивни база даькъ тIа тренировкашка даька лоацаш.

Вахар – эггара лоархIамедар

Криминалиста дувц, ГIалгIай мехка зуламашца къовсам лоаттабарах

Галой Муса

ГIалгIай Респубlike гIолла йолча Россе СК тохкама урхаллено дIахо дIахьош ба, сага духьала даьча доккха а геттара доккха а зуламаш тахкара болх. Къаьстта терко лоаттаю саг вера, саг ве лаьрхIа тIакховдара тохкамаш деш. ДIадахача шерашка вайна уж дагадоагIа, нийсделар нах лечкъабеш дола зуламаш. Цох дийцар «Сердало» газетага криминалистически гIулакх хьакхелла Ди долаш, ГIалгIай Респубlike гIолла йолча Россе СК тохкама урхаллен криминалистикан даькъа воккхагIа волча тохкамхо-чо-криминалиста Хьулахой Дауда ГIапура.

«Сага вахар - Российски Федераце Конституце лорадеш дола эггара лакхагIа мах бар да. Саг вер - из эггара халагIа дола зулам да, цунца къовсам лоаттабар керттера декхар да пачча-хьалхкен политикан», - аьлар Хьулахой ГIапура. Цо белгалдир, дукхагIа йола моттигаш - из иштта оалаш дола «вахарера валар» нийслуш яраш я; уж да, дукхагIа цхьана

корта бохабу малар а менна вагIача моттиге, нийслуш дола къовсамаш. Цар бахьанаш дIадолалуш хул хьагI, эгIазло, шийна пайда баккхара цIаьрмата хиларгара. «ХьагI йолаш даь зуламаш тIехьа йоккха лар йолаш хул, уж тахан а долаш да», - аьлар криминалиста.

ХалагIа дола зуламаш тохкаш, геттара кийчо яь, кьайладаьккха зулам даьча моттиге болх дIабахьа безаш хул тохкамхой, шоай мел бола низ оарцагIбаьккха. Хьулахой ГIапура дийцар таханарча заман хьалашка из болх шоаш мишта бу. Цар юкье боаккх криминалистически гIирс, мобильни криминалист, кхелахочоа сердал луш йола таронаш, хIама хьахозийташ бола гIирс, аьшка хIамаш лохаш дола кечалаш, кьайлагIа камераш йий гойташ йола таронаш, иштта квадрокоптер.

Цу таронаша дикка новкъостал ду, тохкама болх дIахьош.

Болх дика дIабахьарах дувцаш, цо цхьа масал доладир, карарча шера саькура бетта балха тIа нийсдена. «Из дар республикан вахархо верах, Наьсарен кха-

лен тохкама даькъе хьадийлла хинна гIулакх. Болх дIахьош хиннача моттигера корайир тепча «ПММ», травматически герзах тIема 9 мм йола поатронаш егташ дола герз хьадаьдар. Кхелачочун новкъосталца цу тIара корайир бехке веш волчун пIелга лар, из къаьстта цун йолга хьагойтар дактилоскопически экспертизо. Цул совгIа, цу герза тIара корайир хьоцара хьаьна лар, из цун хилар чIоагIдир экспертиза дIахьош», - аьлар Хьулахой ГIупура.

Цо таро елар; из саг бехкеве, иштта дIахо тахкара суде уголовни гIулакх дIадахьийта.

Къаьстта доккха даьржа хилар Наьсарен-Шахьаре кьиза ши саг вийна хьал. КIоаргга болх дIабахьарах, лоацгача хана из саг хьалаьцар, цунца цу моттиге болх дIабихьар, цо хоадам болаш хьадийцар зулам даьр ше волга; моттиг а ше уж нах боабеш хинна гIирс а гойтар. Тохкам дIахо дIахьош ба, цу зулама бахьан дIахо довзара болх кхы а бе безаш ба.

ДукхагIа дола вахарера хьалаш бахьан долаш нийсденна зуламаш техка даь-

ннад; царна юкье нийсбеннараш шоай бехк тIаййца а баьннаб. Е уголовни гIулакхаш хьадийллад царна духьала, е уж чакхдала доахк.

«Оаха дIахо а йоккха терко лоаттаергья цу тайпара нах боабара даькъ тIа дIабахьа безача балха, эшаш бола низ а хьалаш а долаш да: балха говзал лакха йола болхлой, таханарча заман хьалаш, техника. Керттердар да - тешал деча нахаца дIабахьа беза чоалхане болх, иштта хьем боацгаш лаха-

ра болх дIахьош болча болх-лошца бувзам лелабар», - аьлар Хьулахой ГIапура.

Цо таро лургья; зуламхошца къовсам лоаттабе, наьха бокъонаш лорае.

ГIалгIайчен тохкама комитето хьагойт профессионализма лакха боарам, цо ший арIарIа таро лу республике кхерамзлен Iалашо е. Газета редакци тешаш я, бокъонаш лораерашей юкьара болх берашей цхьана; унзара зуламаш дар лаьгIдергда, аьнна.

ГIулакхацара нийсхо лораеш

УФАСа дийцар 2025 шера кхаь бетта баьча балхах лаьца

Коазой Мадина

Антимонопольни гIулакха даькъ тIа пресс-конференци дIайихьар, цига дийцар тIеххьарча кхаь бетта баьча балхах.

Урхаллен кулгалхочо Тоачанакьан Батыра яхачох, белгалгьяьча балха хана, дукхагIча даькъе тIахьожам лоаттабе бийзар тIаьргаш дIаьхьара, иштта нийсхо йоаца яхьаш юхатохара. Нагахьа санна «Яхьий нийсхо лелаяр» дийцача, цу юкье хьадийллар 11 гIулакх. Тахка дезаш хилар «Кьилбаседа Кавказа Россетий» - «Ингушэнерго» ПАОца, ГIалгIай Республикан таьрахьашца дегIадоаладара промышленноста Министерствоца, иштта ГIалгIай Республикан Паччахьалкхенца из хьал. Масала, тIехьарча боахма даькъ тIа болх дIахьош белгалдир субсидеш далара бокъонаш толхаяь хилар.

Иштта УФАСа гучадаьхар кхоачамбоацараш, лакхехьа белгалдаь закон толхадаь хилар, «Газпром межрегионгаз Наьсаре», ГIалгIай Республикан Парламенте, кьаман политика, арахьарча гIулакхий кепайоазон зарбан болх лелабара йолча Министерстве. Уж а ерригаш яц, кхоачамбоацараш юкьеди-

та йола моттигаш, «Бокъонаш лораяра шоайла яхьаш лелаяра закона» даькъ тIа.

«Яхьебалара хьал лорадара» йолча 18.1 Закона статьяна чудоагIаш тахкара, Россе ГIалгIайчен УФАС 12 кхайкарал дера, цига болх дIабихьачул тIехьагIа тIаьргаш дIахьош бараша юкьедита кхоачамбоацараш гучадаьлар, уж юстардахара доагIаш дола каьха-

таш оттадир. Цох баь хоадам дIабахьийтар бехкебараш административни бехктокхаме оттабара», - аьлар Тоачанакьан Батыра.

Цхьадола кхоачамбоацараш ГIалгIайчен УФАСа гучадаьхар реклама еча даькъ тIа, терко тIаяхийтар доалахьара хIама леладеш болча предпринимателий балха, цар реклама тарлуш яцар «Рекламах» долча за-

конаца.

ДIахо ГIалгIайчен УФАСа кулгалхочо хоам бир «Товар хьаэцара, болх лоаттабара, иштта балха хьалаш лоаттадара» даькъ тIа кхоачамбоацараш хиларах. Урхалле хьежар 48 лоткъамга, царех нийса е цхьацца долча даькъе нийса хилар 25. ТIахьожама болх дIабихьачул тIехьагIа, 31 моттиг хилар кхоачамбоацараш

долаш.

«Иштта цу белгалгьяьча хана 91 планах боаца тIахьожам болх дIабихьар паччахьалкхен, иштта доал дара даькъ тIа товараш хьаэцара хьал тохкаш, цига гучадаьлар 278 «Контракта оагIарахьара» кхоачамбоацараш.

Дукха нийслуш дола кхоачамбоацараш да: нийса контракташ целелаяр, тIаьргий даькъ тIара цхьацца дола законо дIадехараш юкьецадахар. Законо бокъо лу «нийсса» контракт оттаяра маьха 600 эзар сом, бакьда 2 миллион дукхагIа доацаш е 10% дукхагIа йоацаш шера хьаэцаш долча товарал (5 млн е 50% пунктах 5).

Иштта дале а, каст-каста нийслу заказ дераша оттабаь боарам лакхбеш, пунктах 4 е 5 даькъа 1 статьях, 93-гIа Закон контракта хьале. Е контракта мах 600 эзар сом. Белгалде деза, Урхаллено заявленеш дIаеннай иска, хьадехаш хилара йола, 36 контракт бокъонах йоацаш оттаярах, из ахча бюджете юхадалара, цу тайпарча контрактах дIаденна дола», - аьлар Тоачанакьан Б.

Пресс-конференце ма аллара, УФАСа карарча шера баьча балха 233 соцам тIаййцаб административни гIод хьадаккхара, 6 145 000 сом да из.

ГалгIайче дакъа лоацаш хилар «Российски кадеташта музеера Ди» яхача боламе

ГIазданаькъан Ахьмад

ГалгIайчен къам мехках-даккхарах йолча Сийленгий моттиг дакъа лоацаш хилар «Российски кадетий Ди» яхача Ерригроссийски боламе. Из дIахьош ба вай мехка Россе культуран Министерствос, иштта Российски тема-исторически юкъарлоно хьал а лоацаш, цо белгалду цун лоархIам боккха хилар, кагирхошта Даьхенцара безам совбоаккхаш кхетам балара даькъ тIа.

Цхьорой А. Д. цIерагIча ГалгIайчен Лоаман кадетий корпуса таро хилар мах боацаш вай музея гойтамашка хьажа. Сийленгий моттига болхлоша царна лаьрхIа дика программа кийчъеяр, цу юкъе яр безамеча экскурсе оагIонаш, гойтамаш. Кадетий таро хилар интерактивни кеп юкъеяларца ладувгIа а го а музея болх, иштта лаьрххIа йолча материалаш-ка хьажа.

Хургболча Даьхен ло-

рабой а дукха хаттараш хилар музея болхлошка дала, иштта дийцар шоашта цу экскурсах фу хийтар»,

- аьлар «Сердало» газетага из гIулакх вIашагIделлараша.

«Российски кадетий музея Ди» яха дешара

болам дIабахьар лоархIаме дар; исторически тIехьале лоархIаш, шоай сакхетам совбоаккхаш дIахо дешара.

Къуно миллион мах бола хIамаш лочкъаяьй

Йовлой Ясмина

Наьсарен кхален полице хьалаьцар 19 шу даьнна зIамсаг, наьха цIагIара цхьа миллион совгIа мах бола дошо хIамаш йихьа, яхаш, дийцар «Сердало» газетага бокьонаш лоратIа.

«Тохкамхоша яхачох, зуламхо чуваьлар ТIой-Юртарча цхьан цIагIа, чухьа саг воацача хана. Дошо хIамаш йоацаш, цо йихьай шиь мобильни телефон, 4 эзар сом», - аьлар хоамо.

Из хьалаьцар уголовни тохкама болхлоша, хIанзарчоа нах чубехкача моттиге лаьца воалл къу. Лочкъаяь хIамаш цо екхай, дошо хIамаш дIаййеш волча шин сагага. Цхьанне, къу Iехавь, кIайча дошо хIамаш дото я, аьнна, боацача маь-хах ийцай. ШоллагIчо полицега юхаделар ше ийца хинна гIазарч, гIалкхаш, зIы. ХIанз уж дIакхоачаргья шоаш йолча даьшка, хIаьта тохкам дIахохьоргба.

Сага бокьонаш лорачо новкъостал дир, эраста вахача моттига гаргагIа хилийта

ГIазданаькъан Ахьмад

ГалгIайчен сага бокьонех волча викалга дехар дир яхархочо, II-ча группа заIапхочо, новкъостал дехаш, Калужски областа даькъ тIа лаьца воалла ший фусам-да, ший гаргарча наха юхе хургволаш хIама дар дезаш. Ший дехар тIа цо белгалдир, дезалера вахара хьал чIоагIа хала хилар, из бахьан долаш, из лаьца воаллача моттиге аха чIоагIа хала хилар.

Каьхат лерттIа техкачул тIехьагIа, сага бокьонех волча викало из гIулакх дIадахийтар яь суд кхоачашьара йолча Федеральни моттиге. Деррига хьал техкачул тIехьагIа, из гIулакх кхоачашдир дикача оагIорахьа. Лаьца воаллар Калужски областера хьалвоалавир Нохчий Республике гIолла йолча Россе УФСИН чуйоагIача моттиге», - аьлар «Сердало» газетага ГалгIай Республике гIолла йолча УПЧ хоамий-аналитически даькъ тIарча болхлочо.

ГалгIайчен СК тохкамхоша наIараш хьайийллар хургболча криминалишта

Йовлой Ясмина

Криминалистий профессионални цIай долаш, ГалгIай Республике гIолла йолча Россе СК Тохкама урхаллено вIашагIбеллар йийллача наIарий болх; из лаьрхIа бар, Магас шахьара №1 йолча «Юкъерча дешара ишкола-берий беша» РФ

Тохкама комитета ГБОУ кадетий класса дешархошта.

Хургбола тохкамхой таро хилар цигарча балхага хьажа. Болхлоша кадеташта лаьрхIа экскурси дIайихьар, берашта дийцар Тохкама комитета болх вIашагIболларах, криминалистий балха оагIонех.

Геттара берий терко тIаозаш дар криминалистически техника гойтар. Криминалишта дийцар шоай болх дика дIабахьарца дувзаденнар, СК дешара моттигашка деша оттара долча хьалех. Кадеташа хаттараш телар тохкамхой балхацара цхьаццадараш довза гIерташ, царна жоп делар

дизза.

Кхетаче чакхйоалаш, доакъашхоша йист ца хулача минотаца сий дир, лаьрххIа йола операци дIахьош бейнача бIухой. Тохкама урхаллен болхлоша кадеташта ловца баьккхар цар дешар а уйлаш а кхоачашхилар ловш, хIаьта бераша а уж даькъалабий-цар цар цIайца.

ГІалгІайчен викал юкЪе ва, «ХЪаькЪал. СовгІат» яхача кхелахой тоабанна

Гаьгенаькъан Мартина

ГІалгІай Республикан кагирхой Комитета кулгалхочун гІонча Местой Бахъаудин «Дешар. СовгІат» яхача дешара совгІаташ луча кхелахой тоабан доакъашхо ва, яхаш, дийцар ГІалгІай Республикан КДМ зарбан болх лелабераша.

«Местой Бахъаудин хІанз 300 сага юкьевоагІаш ва, цар декхар 15 тайпара оагІув йола федеральни яхъ вашагІюллар, иштта Россе хІара мехка белгалбе безаргба цар дикагІа бола проекта болх. Цунга гІолла таро хургъа ГІалгІай республикан кагирхошта карагІдоалараш гойта федеральни боарам тІа», - аьлар хоамо.

«ДикагІбараш белгалбара оаха лаьрххІа йола нийсхон оагІув вІашагІеллай: хІара дехар чакхдоал пхе экспертага гІолла, царех цаІ мара вац дехар чуденнача мехкара. Цо таро лу озабезам бергбоацаш, нийсхон тІехъа из болх лоаттабе, цунца цхъана мехка тайп-тайпарча миІнгашкара говзал а шоайла дІа-юха яла», - аьлар «Дешар» яхача Российски юкЪарлон кулгалхочо Хвиль Кирилла.

Искусствай колледже кІира дІадоладелар «ЛоархІамеча къамаьлагара»

ГІазданаькъан Ахмад

ГІалгІай Паччахьалкхен искусствай колледжа даькъ тІа керда дешара кІира дІадоладуш дика вІашагІделлар «ЛоархІаме къамаьл». Къамий цхъоагІон Ди дезду массаза, Россе шахъарашка лайчилла бетта 4-ча дийнахъа. Цунна хетаяь яр кхетаче а.

Из дІахъош хоалуш яр наьха дегай йІовхал, цар безам. Студенташа, хъехархоша хозача дешашца къамаьл дир. Россе шахъарех лаьца дукха аьлар. Вай мехка хІара шахъар - из духхъал карта тІара моттиг хинна Іац, из наьха бІарчча вахара никъ ба. Шоайла къамаьл хиларо таро елар доакъашхошта российский шахъарий тамашийна дуне довза,

шоашта дайнар дийцар, шоаш хиннача шахъарашка бахача наьха вахарах дийцар. Хъехархоша исторически тамашийна моттигаш йовзийтар, царех долча дувцарий масалаш доаладеш», - аьлар «Сердало» газетага цу дешара моттиге.

Россе цхъоагІон тема керттера яр «ЛоархІаме къамаьл» яхача даькъ тІа. До-

акъашхоша дийцар тайп-тайпарча культурай викалашта, къамаьла майда хулаш хъайоагІаца шахъарех. Россе шахъарашка бахача наьха Іадаташ тамашийна вІаший дувзалуш хул, цо ший тайпара бу вай мохк. ЛоархІаме да вай юкЪарча культуран тІехъален мах бараш довзаш хилар, иштта Россе къамий цхъоагІо лораяр.

Юртарча бахархошта культуран салоІам бу моттигаш хъаю

Коазой Мадина

Берий кхоллама таронаш дегІайоалаяра, республикан юрташка бахача наьха культуран салоІам бу ха дика дІаяхъара болх беш да культуран цІенош. Царех цаІ да ЖІайрахъа кхален лакхача лоаме уллача Лаьжге болх бер а. Укх деношка цигара хъал миштад хара яха хилар ГІалгІай Республикан культуран министр Лаьнанаькъан Залина, яхаш, дувц хоамо.

Из хъежар юртарча наха

мукъа ха мишта дІахъу, цар бераш малагІа кружокашка ух, культуран цІен хъалхашка нийслуш дола кхоачамбоацараш малагІаш да. Укхаза дийцар лоаман юрта материально-технически оагІув дегІайоалаярах.

«Геттара лоархІаме да культураца ювзаенна моттигаш дегІайоалаяр, къаьстга гаьна ядача юрташка, цар таро лу бахархошта республикан культуран вахара таронаш йовза, Іадаташ лораде, уж тІехъа тІайоагІаца тІехъенна дІадала», - аьлар Лаьнанаькъан Залинас.

ГІалгІайчен ишколашка дІайихъар, даь Денна хетаяь кхетаченаш

Гаьгенаькъан Мартина

Дас дІалоацаш дола дезалера дакъа кхувш йоагІаца тІехъенна мел лоархІаме да белгалдара, ГІалгІайчен ишколай кулгалхой хъехамчаша кхетаченаш дІайихъар даь Ди хилара хетаяь, яхаш, дийцар «Сердало» газетага «Бералла наькъаш» яхача Еригроссийски проекта медиаговзанчас Коазой Миланас.

Программа чудоагІаш дар масехк дакъа. Цкъа хъалхарІа дешархоша, хъехархоша, кхелахоша дийцар миштад дІа хилар, тахан

малагІа оамалаш я укх заман фусам-даь.

«Даь хъаькЪал» яхача болама чудоагІаш дар, шоай гаргарча малача нахага, тайп-тайпара дешаш чудоагІаш дола йоазош дар.

«Даь кулгаш» яхача къахъегам пхъоалле берий таро хилар, малача наьха балхаш де Јомадала.

Цул совгІа, «Хъалхарчар болама», «Бералла наькъий» хъинар дараша вІашагІеллар «Даьца цхъана» яха моттиг, цига бераша дийцар шоай дезалех дола дегчур истореш.

ИнГГУ дӀахьоргъя, МутаӀаланаькъан Хьаж-Бийкара 115 шу дизара хетаяь, хоза дешарий яхь

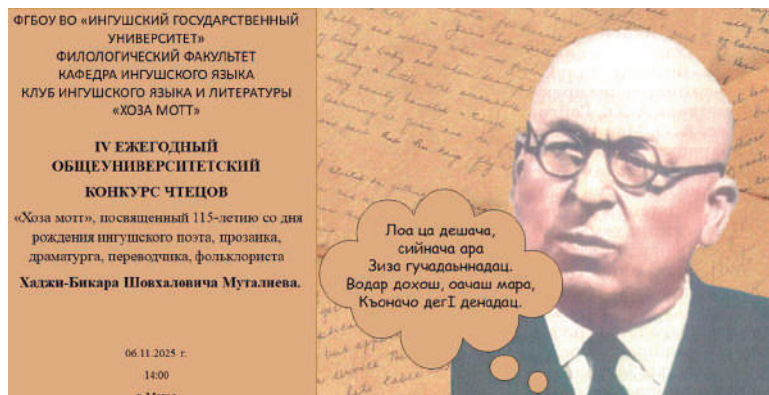
ГӀазданаькъан Ахьмад

ГӀалгӀай паччахьалкхен университетта филологически факультета гӀалгӀай метта кафедро дӀакхайкадир, цӀихезача гӀалгӀай поэта МутаӀаланаькъан Шовхала Хьаж-Бийкара 115 шу дузаш хилара хетаяь, хоза дешарий яхь дӀахьош хилар. Цу яхье дакъа лаца таро йолаш ба, университета ерригача факультетий студенташ. Цар кийчо е еза МутаӀаланаькъан Хьаж-Бийкара гӀалгӀай меттала байташ ешара.

Йоазонхочун кхоллама никъ дӀаболабелар, гӀалгӀай поэзи хьакхеллача Беканаькъан Тембота кулгалца. 1930 шерашка цох хилар ше Йомавенна йо-

азонхо, хӀаьта 40-ча шерашка, гӀалгӀай меттала яздерашта юкъе дикагӀчарех цаӀ вола поэт хилар цох. Цун кхолламе яр эггара лоархӀамечарех йола темаш: кердача вахарах, культурах, Даьхенцарча безамах, колхозаш дегӀайоагӀаш хиларах, коллективизацех. Къаьстта моттиг дӀалоацаш дар Граждански а, цул тӀехьагӀа Сийлахь-боккха Даьй-мехка тӀом а лаьтгача шерашка гӀалгӀашта карагӀдаьнначох даь йоазош.

Поэта литературан тӀехьаленна чуйоагӀаш я «Керда хьаьший» яха поэма (1934), из лоархӀаме хилар гӀалгӀай литературе; дувцар «СохӀийп» (1937) - из хьалхара хьож психологически дувцар язде гӀалгӀай меттала; цо

иштта язъый пьесаш, дукха байташ, кӀоанолгаш.

ЛоархӀаме дакъа юкъеденад Шовхала Хьаж-Бийкара гӀалгӀай багахбувцам лорабеча, дӀаязбеча дакъ тӀа. Осменаькъан Хьамзатеи цои «ГӀалгӀай багахбувцам» (1940) цхьана арахе.

МутаӀаланаькъан Хьаж-Бийкара дика вовзаш ва гӀалгӀай меттала цо даьча таржамашка гӀолла, эрсий классики А.С. Пушкина, М.Ю. Лермонтова, Н.А. Некрасова, И.А. Крылова, иштта кхьбарий йоазош наьна меттала даьхад Хьаж-Бийкара.

Чаненаькъан Тамарай керда книжка довзийтар

ГӀазданаькъан Ахьмад

ГӀалгӀайчен культуран вахаре сийрда моттиг нийсьелар - кепатеа арадаьлар начӀал долча гӀалгӀай поэтессай Чаненаькъан Тамарай книжка безам тӀагӀоргболча тайпара яздаь да, автора хоза байташ эллиной меттала шоайла лоалаха я, таржам даь. Цига новкъостал даьр ва российский политик, дипломат, Российски Федераци Кипрера посол Зязганаькъан Мурад.

«Из мах болаш хилар гуш да исбахьален оагӀонга диллача а. Сборник арахийцад совгӀата кеп йолаш, цо из литературни даь а ца йеш, тӀера а мах болаш ду. Эллиной меттала таржам даь хиларо керда наькъаш хьаьдийллар гӀалгӀай поэтесса кхоллам безарашта. Автора книжка делар библиотека кулгалхочун ГӀазданаькъан Радимайна, ший кулг тӀа а долаш. Цо хьагойт Чаненаькъан Тамарайна, ший хьамсарча мехка культуран вахар дегӀаьдар мел эшаш да», - аьлар «Сердало» газетага ГӀалгӀайчен Янданаькъан Жамалда цӀерагӀча Къаман библиотеке.

Чаненаькъан Тамарай книжка дешахьалхе язъяр ва дика вовзаш вола литературовед Ноакастхой Хаваж. Чаненаькъан Тамарай кхоллам дика бовзаш волча цо, хоадам боллаш мах оттабу цун поэтически тӀехьаленна, хьаеллаш еррига исбахьален поэтессай говзал.

С у р т а н а н оагӀорахьара из кийчдаьр я начӀал дола йумаранаькъан Абсет. Цун сурташа белгалью байташа ювцаш йола оагӀонаш, ший тайпара безам тӀабода хьал хьакхолл.

«Ничья» яха книжка арадарах доккха ди хилар автора кхоллама биографе. Цо хьагойт поэта стиль, хьаелл керда начӀала оагӀонаш. Цох доккха совгӀат хургда автора кхоллам безаш мел барашта.

Мотт - вай тӀехьале

Метташ таьрахьашка дахара кхелахочо «Даьй тӀехьале» яхача кхетаче къамаьл дир

Ӏалой Муса

Метташ таьрахьашка дахара наькъаш кхоллаш волча Курскенаькъан ИбрахӀима кхелахочо санна къамаьл дир, Халкъашта юкьерча V-ча историко-патриотически «Даьй тӀехьале» яхача кхетаче, из хилар Дербенте. Из дӀаяхьа хьалхадаьккхар яр лаьзгий къаман-культуран Федеральни автономии, къамий гӀулакхех йола Федеральни агентство. Из болх хьаллоацаш яр къамашта юкьерча гӀулакхех йола РФ Президента чуйоагӀа Кхел, иштта ФГБУ «Россе къамий ЦӀа».

Кхетаче хетаяь яр Россе къамий метташ лорадарах, таьрахьашка дахарах, дегӀаьдоаладарах долча дешашта.

Кхетаче хьайийллар ФЛНКА президента Гасанов Васи́фа. Цун балха юкъе иштта дакъа лоацаш вар къамашта юкьерча гӀулакхех вола Ярославски областа губернатора гӀонча, Россерча Федераль-

ни гуржий НКА къамашта юкьерча гӀулакхех вола президент Цецхладзе Давид, ФГБУ «Россе къамий ЦӀен» меттай проекташ кхоачашъеца даькъа кулгалхочун гӀонча Творожникова Анна.

«Кхетаче вӀашагӀьеллаяр лакхача боарам тӀа, берригача доакъашхошта пайдане а яр. Дукха пайда луш дола къамаьлаш дир цига. Къаьстта лоархӀаме дар, Дагестан - дукхача къамий, дукха динаш леладу республика хилар, цудухьа аз даь къамаьл а укхазача эшаш хилар, хӀана аьлча къаьстта укхазача Россе къамий меттай дӀялагӀа дола дакъа.

Аз царна довзийтар гӀалгӀай мотт таьрахьашка баккхара тахан деш дар, сайна гуш йолча хьалхашка нийслуча халонех. Ма дарра аьлча, кхетаче чӀоагӀа пайдане а эшаш а яр», - аьлар Курскенаькъан ИбрахӀима.

Программанна чудагӀаш дар ФЛНКА даькъ тӀара проекташ гойтар. Наьна мотт лорабара хьакъеьх докладаш йир «Россе къа-

мий Ценна» чуйоагӀача Россе юкьарча НКА тоабо, иштта цига дийцар «Дукхача къамий метташ лорадара хаттараш - малав беке, фу де деза?» Пул совгӀа де вӀаштӀехьаьнна гойтар мотт лорабара, таьрахьашка баккхара даькъе.

Шоай балха говзал гойтар тайп-тайпарча моттигашкара баьхка хиннача йилманхоша, журналисташа, юкьарлон болхлоша, метта хьал леладараша. Царна юкъе вар поэт, таржамхо Чеканов Евгений,

«ЛъьоравэтлӀан» ИОС президент Гульвайра Куценко, DS Corporate кхоачашдара директор Болдаков Эдуард, иштта «Наши лица» журнала керггера редактор Курскенаькъан ИбрахӀим.

Кхетаченна чуйоагӀаш, доакъашхошта лаьрхӀа вӀашагӀьеллаяр экскурси, Дербента иштта Нарын-Кала исторически центре гӀолла, цул совгӀа говзанча хьехамаш делар къаман культуран гӀирсаш тегарах, догамаш дарах, иштта топ-пара хӀамаш хьаяра гӀулакхаш.

ИнГГУ
студенташца
дийцар,
кхерамзлен
лоархIаме
дешаш

ГIазданаькъан Ахьмад

ГIалгIай паччахьалкхен университетте, терроризмаца, экстремизмаца дувзаденна дешаш дийцар. Кхета-че дIахьош хилара бахьан дар, вай кагирхошта дикагIа довзийтар цу зуламеча наькъ тIа деш дола унзара хIамаш, уж царех лорабар. Цига дакъа лоацаш хилар республикан бокьонаш лораяра болхлой, иштта дин викалаш.

Говзанчаша дийцар, шоай профессионални поалхам хиларах тарра, юкьарлон Иалашо еча даькъ тIа ха дезарех.

«Керттера дийцараш дар, кагирхошта юкье тахан даржаш латта ийрча гIулакхаш. Гулбеннараша белгалдир, къаьстта уж харцахарча новкъа баргбоацаш, еш йола терко цIагIара хила езилга; терроризма, экстремизма духьальотта ховш, сакхетам бола кагирхой вай кхебе безилга», - аьлар «Сердало» газетага республикан керттерча вуза зарбан болх лелабераша.

Из болх вIашагIбеллараша белгалдир, студенташа цу къамаьлага терко тIайохийташ ладийгIа хилар; иштта белгалдир, цу тайпарча кхетачений лерхIам боккха хилар.

Цига къамаьл деш хиннараша тIахьийхар еррига юкьарло; терроризма, экстремизма духьальоттара, мехкарча кхерамзлен хьал чIоагIдара.

Росси дегIайоалаеш юкьединхьа дакъа

ГIалгIайчен ши викал «Къаман курал - 2025» яхача преме лауреаташ хилар

ГIалой Муса

Махачкале «Росси - са истори» яхача исторически парка майдан тIа хилар, лаьрххIа йола «Къаман курал - 2025» яха Ерригроссийски юкьарлон преми куран даькъ тIарча лауреаташта дIалуш, уж безбар. Цига гулбелар тайп-тайпарча профессеш а ханаш а йола нах Россе этнокультуран мах бараш лораде гIертаро вIашагIтехабар уж.

Россе къамий Ассамблея керттерча кулгалхочо Даркович Александра, Ассамблея председатела Васильев Владимира цIерагIа моаршал хьяттар Кьилбаседа Кавказа моттигашкарча яхьа доакъашхошка. Цо белгалдир, российский мехкий бахархой вIашагIтеха йола преми кердача боарам тIа яьнна хилар.

«Карарча шера Ассамблейс дIайолаяь проект кердача боарам тIа яьлар, хьалхара чуло-

ац цо куран доакъош, иштта вIашагIтохаш мехка берригача бархI федеральни куран доазонаш», - аьлар Дарковича.

Къаьстта белгалъе лов, ГIалгIай Республикан лауреатий цIераш. «Тха юхьмараш» яхача журнала керттера редактор Курскенаькъан ИбрахIим лауреат ва, цунна преми еннай «Паччахьалкхен къаман политика хоамашца дIаяхьара дакъа юкьедахьарах» яхача даькъ тIа. Цо, къаман политикан хаттараш довзийташ, къамашта юкьера барт чIоагIбеш, дIахьош болча балха лакха мах оттабир кхелахоша.

Томбенаькъан Мовсар, бокьонаш лораяра органиий болхло ва, иштта цо СВО доакъашхошта гуманитарни мухь лоаттабу, из ва «ЦIаI массанена» яхача даькъ тIа лауреат. Цо хьалхарча мугIарашка латтача вай СВО бIухошта новкъостал лоаттадеш къахьегарах, из массане тIаййцар.

«Къаман курал» яха преми

- из лоархIаме майда я наха карагIдаьнна довзара, иштта шоаш юкьарлон хетабеш, вай мехка культуран тIехьале лораш хьабоагIача наха. Дика хет къаьстта вай викалашта уж совгIаташ денна. Цо хьагойт, ГIалгIайчено шийгара къаьстта дола дакъа юкьедахьаш хилар Россе дукхача къамий цхьоагIо чIоагIьяра. Россе халкъий Ассамблейна баркал оал из лоархIаме кхетаче дIаяхьарах, иштта вай мехка турпалхой безбе таро хиларах», - аьлар «Россе къамий Ассамблея» гIалгIай отделене кулгалхочо БIарахой Мадинас.

Кхетаче чакхьоалаш «Россе къамий Ассамблея» Селий Республикан моттигерча даькъа кулгалхочо Ильясов Зикрулас баркал аьлар Ассамблея кулгалхошта, цу тайпара куран кхетаче Селий лаьттан тIа дIаяхьарах, иштта баркал аьлар гулбенна хиннача доакъашхошта а. «Къаман курал» яхача преме цIаькха а чIоагIдир,

Россе бокьонца бола турпалхой бахилга, шоай къахьегамца, дикача гIулакхашца барт чIоагIбеш, мохк тоабеш.

«Къаман курал» яхача преме доакъош дIахьоргда федеральни куран тайп-тайпарча моттигашка. Хила тарлу, хьашада тIаэцаш болча Селий мехка тIехьа, аргIанара преми «Къаман курал - 2026» ГIалгIайчен мехка лух а.

Лоаман ЖIайрахьа дIайихьар, бераш токах лорадара урокаш

ГIалой Муса

«Кьилбаседа Кавказа Россеша» - «Ингушэнергос» лоаман ЖIайрахьа дIайихьар токах лоравалара йола урокаш. Цига дакъа лоацаш хилар цхьоалагIча, кхоалагIча, пхелагIча, бархIлагIча клас-сашка вагIа 70 гаргга дешархо.

Энергетикаша берашта дийцар, токацара хьал довзийташ дола къамаьл, тока юхе кхаьча-ча мишта хила веза, лоравалара керттерча бокьонех, иштта кхы дIаходар а.

Бераша кхетадир токах лоравалара керттердараш, Юлийга дадача тока саьргашта юхеаха йиш цахилар, тока бIоагIа тIа дувла йиш йоацилга.

Иштта дешархошта довзий-

тар токацара хьал унзара хилар, хьалхадаьккхар, сага ток теа моттиг нийсьеннача тIакхоаче, хьалхара новкъостал мишта де деза.

Цул совгIа, «Ингушэнерго» говзанчаша берашта дийцар, «Россетий» компане тоабан лаьрххIаца проектах, «ВКонтакте» яхача вахара бувзамашка Лампочкина Машас, кхерам боацаш йола бокьонаш лелае Юмабелга.

ДIахьош йола урок сакьердамегIа, дикагIа дагайоагIаш хилийтара юкьедаьхадар тайп-тайпара бесаш. ХIара урок викторина йолаш дIайихьар.

«Тха декхар да хIаранена дIадовзийта, токацара унзара хьал. Бераш Юмадар - тока кхерамзленна керттердараш лора-

дар - из да цар хургдола вахар лорадара деш дар», - аьлар «Ингушэнерго» филиала кулгалхочун декхараш кхоачашдеш волча Котаганаькъан Кимрана.

Бераш токах лорадара йола кхетаченаш «Ингушэнерго» филиала говзанчаша дIахьу, «Россеташ» бехктотхаме мел йолча доазон тIа. Цу балха чудоагIа

юхерча дешара моттигашта тематически урокаш, конкурсах, викторинаш дIаяхьар, экскурсешяр тока гIишлошка, иштта технически тока гIирсашка хьажар.

Бокъонца долча начлала доазонаш

ГалгӀай мехка безбир, суртанча волча
Имагожанаькъан Хож-Ахьмада кхоллам

Галой Муса

Наьсарен-Шахьара берий исбахьаллен ишколе хилар «Исторе, культуран кхолламчан, суртанчан, мехктохкамхочун Имагожанаькъан Хож-Ахьмада кхоллам» яха Илман-тохкама кхетаचे. Из вӀашагӀелларащца цхьана дакъа лоацаш хилар, Россее антропологе, этнологе Ассоциаце ГалгӀай мехка болхлой.

Исторически Илмай доктора Дзараханаькъан Зейнапа дӀахьош хиннача кхетачен балха юкъе дакъа лоацаш хилар Илман, культуран даькъ тӀара викалаш, дешара моттигашкара болхлой, йоазонхой, мехктохкамхой, иштта журналисташ. Конференци хьаеллаш, ГалгӀайчен культуран министра гӀончас Малсаганаькъан Х. дийшар моаршал хоатташ дола каьхат, культуран министра Лаьнанаькъан З. цӀерагӀа. Цо иштта совгӀат делар вӀашагӀкхетар хетадаьча сага, даькъалабийцар гулбеннараш, болх дика дӀабахьара тӀехьа болча ловцаца.

Дика вовзаш волча суртанчан кхолламах дийцар юкъара болх лелабеча Малсаганаькъан А., Янданаькъан М., иштта цихезача реставратора Султиганаькъан Р., ГалгӀай Илман-тохкама Ч.Э. Иоахарганаькъан цӀерагӀча гуманитарни института кулгалхочо Оздой Д. Керттера терко тӀаьхийтар «Суртанчах Имагожанаькъан Хож-Ахьмадах дола дош» яхача доклада, из йир, Берий исбахьален ишкола кулгалхочо Мержой Л. Цунца хьайийллар кхетачен балха оагӀув.

Цига дийцар дукха оагӀонаш йолча Имагожанаькъан Хож-Ахьмада кхолламах дола дешаш, гӀалгӀай истори, археологи, этнографи, культура тахкара даькъ тӀа цо дӀахьоча балхах.

Иаддал-Салама Хож-Ахьмада 1979 шера яккхай Кьилбаседа Хирийчен исбахьаллен училище. Тайп-тайпарча шерашка из болх беш хиннав ГалгӀайчен мехктохкама музейе Илман болхло волаш, цо кьахьийгад археологе сийленгаш лорадара Инспекцена чувоагӀаш, 1996 шера денз, цо дакъа лаьцад ГалгӀайчен доазон тӀа 37 оахкам деча.

Укх 30 шера Имагожанаькъанчо хьахеллаб 300 совгӀа историко-этнографетемах бола болх. Гулбенарий таро хилар гойтаме хинна цун балхаш го, суртанча кхоллама хетадаь йоазош довза.

Россе антропологий, этнологий Ассоциаце моттигерча даькъа кулгалхочо Дзараханаькъан Зейнапа дий-

цар историко-мехктохкама, иштта эпоса Хож-Ахьмада балхах, хӀаьта ГалгӀай пачахьалкхен Малсаганаькъан Т. цӀерагӀча мехктохкама музея кулгалхочо Саганаькъан Мухьмада, ше доклад еш, белгалдир музея чудоагӀаш цун дукха балхаш хиннига.

Кхетаचे яьча докладашка дукха белгалгьаьхар суртанчас ший кхолламца, тахан вай вахара хозал луш, лелаш йола моттигаш. Кьаьстта царех да аьнна белгалдир суртанчан кхоллама юкъера тахан вай ГалгӀайчен кьаман вахаре шоай моттиг хьалаьца латта балхаш: курхьарс, кьаман тӀабувхабу гӀирс, кхы дӀаходараш.

Имгожанаькъан Х-А. хьамсарча мехкацара безам боккха хилар гуш да цун сурташка, цох хьалбиза ба цун кхоллам, иштта цун балхашца го йиш я этнографически даькъ тӀара боккха чулоацам.

ГалгӀай Республикан халкъа кхоллама, культу-

ран-кхетачений Цен викало, культуран цихезача болхлочо Йовлой Илеза ший доклад хетайир Имагожанаькъан Хож-Ахьмада сурташца дӀахьош болча балха. Цо белгалдир сурта говзанчас ший балхашка гӀолла гойташ хилар хьалхарча ханашкара дувцараш, оаламаш, ладаташ.

Кхетаचे сийрдайоаккхаш хинна моттиг яр, начлал долча гӀалгӀай искусствон викалаша гойта шоай говзал. Поэта БӀарахой I-Хь. йийшар республикан Магас-Шахьарах йола байташ. Цихезача суртанчан балхаца вӀашагӀкхеташ дар байташцара дешаш. ГалгӀайчен артистка БӀарахой Л. дӀааьннача иллек доккха совгӀат хилар гулбеннарашта; дег чура, «Наьсаре» яха илии оалаш, суртанча ваь моттиг хестаеш, иштта «Эздий гӀалгӀай мохк», гӀалгӀай кьаман культура, ладаташ дувцаш

ха яккхар цар.

Кьаьстта дола дакъа цу юкъе дера искусствон цихезача болхлочо Оздой Б., дахчан пандарца гӀалгӀай кьаман ашараш лекхар цо, гулбеннарашта салолам беш.

Эггара тӀехьа араяьлар сцена тӀа ГалгӀайчен культуран цихеза болхло Колой З. Цун «Колой кӀант» яхача илле дешаша духьалкхувлар суртанчан балхаш, цун кхолламе вайна касткаста гуш дола, дӀаьхача бӀаьшерен ханашка леладаь вахара хьал.

Наьсарен-Шахьара берий исбахьален ишкола кулгалхошта, гулбеннарашта суртанчанна Имагожанаькъан Хож-Ахьмада республикан пачахьалкхен лакхара совгӀат - «КарагӀдаьннарах» яха орден а, болх лелабара моттиг а ялар деха дош культуран Министерствонна тӀадихьача нийса хургдар, аьнна, хийтар.

10 КЪАМАН ТІЕХЪАЛЕ

Galgai лар йита

Барвихе длабихъар суртанча йолча Куштанаъкъан Эльмирай гойтам

Іалой Муса

Москвана юхерча Барвихе хоза культуран кхетаче хилар - цѳихезача суртанчан, искусствон болхлочун, Евразийски исбахъален союза, российский суртанчий союза доакъашхочун

Куштанаъкъан Эльмирай лаърххІа бола «Galgai лар йита укх дунен тІа» яха болх гойтамш. Кхетачене дакъа лоацаш хилар гІалгІай культура, сурт кхоллар, ашараш езараш, царна бокъонца дола цай дар из.

Сайре дІайолаелар цѳеча наъкъ тІара, еррига кхетаче сийрдайоаккхаш. Хозача, тайп-тайпарча гІирсашца кийчъяь, даарех тІехдаха истолаш латта зал, шоаш санна кхы доацача Куштанаъкъан Эльмирай сурташ гойтамш, хъаъший тІаозаш яр, безаме

из ха дІахъоргхилар гуш дар.

Цига гулбелар беза хъаъший, цѳихеза бола нах, цо белгалдир кхетаче лоархІаме хилар. Сайре хъайийллар, из сайре вІашагІѳеллача, из дика проект дІаяхъа дагадехача Куштанаъкъан Эльмирас ше. Моаршал хоаттача дешашца къамаъл дир хъаъшаша, суртанча йолча Эльмирай кІоаргга начІал хилар белгалдеш, иштта культуран тІехъаленна из эшаш хилар хъалха а доаккхаш.

Сайрен хозагІа йола оагІув яр гІалгІай эстрада артисташа дакъа лоацаш хинна концерт. Дог ураотадеш дола гІалгІай къаман иллеш, халхараш юкъеда-

харах таро хилар кІоаргагІа йовзийта ГІалгІайчен культура. Шоай хъамсарча мехка гаънабаънна бахача наха, из сайре бокъонца дола цай дар; дегаш дІоухадеш, царна дегарІоз луш. Хъаъшашта хъалхара яйзар гІалгІай ашараш, уж боккхача безамца ладувгІаш бар цар хозалга.

«Galgai лар йита укх дунен тІа» яха гойтам, начІал гойта а ца Іеш, культуран бувзам чІоагІбара баъккха лоархІаме гІа бар. Из сайре йицІургІоацаш хилар цига гулбенна хиннача наха, цо хъагойтар, искусствос, юкъе доазонаш доацаш, нах шоайла вІашагІтохаш хилар.

ГІалгІай мехка дІайихъар

«Вай хъадаънна моттиг: Іаъдалаш, Іадаташ» яха семинар-болх шаърбар

ГІазданаъкъан Ахъмад

Шолжерча культуран ЦагІа республикански семинар-болх шаърбар хилар; «Вай хъадаънна моттиг: Іаъдалаш, Іадаташ» яха цІи йолаш. Кхетаче дІахъош дакъа лоацаш бар республикан халкъа кхоллама, культуран кхетачений цѳен викалаш, шоашта керте республикан цѳихеза культуран болхло, урхаллен кулгалхо Зурабанаъкъан Ахъмад волаш.

«Керттера терко тІаяхийтар, семинар дІахъош, кагирхошца беш болча балха, иштта царна довзийтар гІалгІай Іадаташ. Цу кхетаче доакъашхой таро хилар шоайла балха говзал екъа; цул совгІа, этнокультура дегІайоалайра даъкъ тІа кердарадеш лаха.

ЛоархІаме да тахан цу тайпара кхетаченаш дІаяхъар, гІалгІай къаман культурацара бувзам чІоагІбара, хоза гІулакхаш диццадара. Хетаргахъа цу тайпара кхетаченаш каст-каста дІаяхъа тарлуш я, царца республикан культуран вахар дегІадоагІаш а хургда. Берригача болхлоша белгалдир гІалгІай къаман мах бола Іадаташ дикагІа дегІадоаладара, цу тайпара болх дІабахъа безаш хилар», - аьлар «Сердало» газетага Зурабанаъкъан Ахъмада.

Цу балха даъкъ тІа керттера

моттиг дІалаъцар малача наха боагІаца «Юкъ екхар» яха къаънара гІалгІай Іадат довзийташ болча гойтамо.

Цу проекто вІашагІтехар Шолжен РДК кхоллама болхлой, моттигерча колледжа студенташ. Из моттиг вІашагІѳеллаяр начІал долча культуран шин болхлочно. «ГІалгІай Іадатий ишкола» кулгалхочо Іалбаканаъкъан Хаважа, культуран Цѳен режиссера Малсаганаъкъан Ахъмада театра цхъа дакъа гойтар, доакъашхой уйлангахъа бугаш, гІалгІай къаънара хозача Іадатех латташ дар из.

«Малача наха доагІаш» яхача Іадато, гІалгІай культуран Іадаташта юкъе къаъстта йола моттиг дІалоац. Цо хъалхадоккх кагирхой кердача вахара наъкъ тІа балар, уж кийча хилар шоай къам, дезал лорабе. Из гойтам оттабаъраша къаьгга довзийтар къаънара гІалгІай Іадаташ, уж юханаъха дегашка хъакхоллаш санна, хоза кийчо яь болх бар из. Цар хъийга къа зехъа довзар - гулбеннараша шоай дегашка гІолла чакхдаъккхар из; цун лерхІам, кІоаргал кхетаеш, бІаъшерашка гІалгІай къамо вІашагІѳехка оамалаш уж хиларах тарра.

Сцена тІа баьлар ГІалгІай культуран цѳихеза, республике цар цѳераш дика йовзаш бола болхлой, - Малсаганаъкъан Ахъмад, Барханой Заьлма-

ха, БантаевгІар ТІаус - шоаш леладеча гІулакха говзанчаш ба уж, цар къахъегам белгалбаьб дукхача совгІаташца, иштта уж новкъосташа лоархІаш хиларца.

Театра актѳра Балханаъкъан Мухъмада юкъедаъккхар, ше оттадаь белгаллара кхоллама дакъа. Цун начІал, балха говзал бахъан долаш, сцена тІа йицІургІоаца кеп хъакхолла таро хилар. Доккха дакъа юкъедера из кийчо еш а, дІахъош а Шолжа кхален культуран Цѳен болхлоша Колой Ахъмада, Маценаъкъан Фаридас.

ГІажарий-Юртарча колледжа къонача, начІал долча Буртанаъкъан Ясминас, ГІулой Азамата, ГІуноевгІар Сулеймас, Маргошвили Муслима иштта

гойтар шоай актѳерий говзал, вай культуран хургдар тешамеца нахага кхаъча хилар.

Семинаре дукха бар мехка культуран болхлой, республикан культуран Цѳеной кулгалхой. Цига иштта хилар Шолжа кхален доал деча даъкъ тІарча администраце кулгалхо Татенаъкъан Іийса, Шолжа кхален депутатий Кхела кулгалхо Йовлой Мухъмад.

ЛоархІаме къамаъл деш хиннача даъкъ тІа, боккха чулоацам болаш дийцар тахан латташ долча дунен хъалашка, кагирхой дегІабоалабара гІалгІай къаман Іадаташ леладеш, уж диц ца деш, кагирхой хургбола никъ хъалхабаккха безарах. Цу юкъе дакъа лаьцар РДНТ художественни кулгалхочо

АбдурзаковгІар Аьсета, кхетаче дІахъош хиннача Зангенаъкъан Руслана.

Ювцаш йолча кхетачене дийцар къаман Іадаташ леладе дезилга, таханарча культуран даъкъ тІа уж даха дезилга.

Доакъашхоша иштта белгалбир Іадатийи таханарча культурани цхъана дІабахъа безача балхах. Иштта хъоахадир дешарца, искусствоча, халкъа карагІдоалача гІулакхашца дувзадenna дешаш, кагирхошта уж довзийта дезарах.

Кхелахоша цхъа барт болаш лаьрхІар, ГІалгІайчен культуран тІехъале дегІайоалаяр, ноахалашта юкъера бувзам лелабар, къаман Іадаташ лорадар лоархІаме хилар.

Кулгаговзало хъагойт къаман культуран хозал

Надия Цицкиева

Ціолой Зарема – кулга-кара хІамаш хъаеча искуссвон говзанча, доккха начІал дола саг я, къахъегама чІоагІа тІера я. Цо дикка уйла еш къахъег хІара проекта тІехъа, гІадбугаш боккъонца йола халкъа хозал езараш.

Цо хъаду хІара барзкъа, керта тІа туллаю курхъарс хъагойташ я ГІалгІайчен исторе, культуран хозал, уж цо екъ кхыча нахаца.

МагІалбике хъийиллар дезалца салоІа керда моттиг

ГІазданахъан Ахьмад

МагІалбике керда моттиг хъайир, «Baby Room» яхаш цІи йолаш, дезалашта салаІара, цига хІаранена корадергда шийна дезаш дола хІама. Хоза, паргІата моттиг я салаІа а иштта берашта ловза а таро йолаш, дезала кафе я, хоза мукъа ха дІаяхъа йиш йолаш кийчъа.

«Baby Room» яха ловзара дакъа, еррига кхерамзлен оагІонаш чулоацаш, тоадаъ да. ЗІамигача берашта ловза моттиг я, дегІаахара дакъ тІара ловзоргаш да. Дезала кафе эца йиш я хІаьтта хъадаъ мерза малараш, керда сомаш, чам бола даараш, боккхийчарна а зІамагІарна а, иштта дезала истола лаьрхІа моллагІа дола дехар кхоачашду», - аьлар «Сердало» газетага МагІалбика администраце.

Дикача салоІамо паргІато лургъа берий даьшта, бераш ловзаш лелача юкъа, цар даьй а салаІа таро йолаш ба. Цу гІулакха эша говзал йола болхлой хъожаргба берашка, царна кхерам болаш хІама нийс-лургдоацаш.

БІарга мел дайна хІама хъакхолла хар

ГІалгІайчера говзанча ГІамарзанахъан Мухъмад - юрист, дошо пхъар, оазархо

Цхъа никъ хъа а лаьца, саг дІаводаш долча укх дунен тІа, вайна юкъе нийслу уж наькъаш вахаро ше хъалхадоахаш бола нах. ГІамарзанахъан Салмана Мухъмад царех цаІ ва.

Юриста дешар дийша вола, «Негасим» яхача байтий автор, тамашийна «Geledron» моттиг хъайийлла саг, хъалхарча ГІалгІайчен «Сайти сын Зоули» яхача фильме дакъа лаьцар ва.

Мишта вІаштІехъадоал цхъан сага ишттал тайп-тайпара вахара наькъаш леладе? Цох а, кхы дукхача наькъех а оаха дувцаргда Салмана Мухъмадаца тхоай хиннача къамаьле.

- **Мухъмад, Іа леладеча вахара наькъашка хъежача хеталу, массехк бустамца хъо вахаш санна. Юриспруденци чІоагІача законий дуне да; дошо пхъоал - из кхоллам, кІаьда, хоза болх ба; хІаьта поэзи - из кІоаргал,**

дег чура хъайоагІа оаз я. Дувцал вайна, боккъал, мишта дІаболабелар хъа никъ дошоча пхъара дакъ тІа? Сево сомабаьккхар хъа безам законаш тохкаш хиларал совгІа, иштта хъай кулгашца ер хозал хъакхолла?

- Іа дика зийра из хъал. Хеталуш а да цкъа хъалхагІа хъежача, уж наькъаш геттара башхало йолаш да аьле, бакъда сона уж шоайла вІаший хотталуш санна хет. Со дошоца болх бе волавелар вІалла сайна дагадоацаш, университете деша вагІаш. Сона, цІаьхха, нийсделар Интернете говзанчий болх тІабола сурташ, циггара чІоагІа безабелар сона из болх. Фу дархъогІ сайна фу карагІдоал хъежача, аьнна, дагадехар сона. Кхы доккха хІама сайна ховргда, аьнна, ца хеташ, со хъежар юххъанца эггара аттагІдар де. Са хъалхара болх бар хоза кхерилгаш тІалатташ бола кулгах боаллабу гІоз. Аз сайца

деша багІачарга из дІахъекхача, уж болабелар, карара кара телаш, цунга хъежа, цу хана сона хайра цу дакъ тІа болх бе сай таро йолга. Итт шу да со цу тамашийна хозача балха дакъ тІа къахъегаш вола.

- **Мишта дегІадера хъа пхъоал, из хъалхара гІоз баьчул тІехъагІа?**

- ТІехъагІа, дийша ваьлча, со юкъевера ГІалгІайчен кулгаговзала ассоциацина. Цо таро елар сона кхычар болх мишта бу хъажа, иштта сайна ховш дар дІагойта, республике меттел цул арахъа а. Аз дакъа лаьцад дукхача гойтамашка. Со тешаш вар даим - моллагІа бола болх - юриспруденци е дошо пхъоал - пайда бахъаш хургба, нагахъа санна дег чура из беш хилча, даим хъайна ховш дар дегІадоаладеш, гонахъарчарна а хъайна а пайда беш хъо хуле.

Дошоца болх бе волаваларо

Лоаман ГІалгІайче ши гІала тоаеш латт

Гаьгенахъан Мартина

ГІалгІайчен лоаме, «ТІехъале» яхача г І и ш л о н х о й - меттаотттархой Ишкола дешархоша дІаболабаьб Лохерча Пхъуй №4, №5 йола гІалаш тоаяра болх, яхаш, дийцар «Сердало» газетага тІоговзанчий зарбан болх лелабераша.

«Къонача говзанча ша шоай мел бола низ тІабохийт, шоай болх проекто чІоагІбаьча беса хургболаш, иштта из болх меттаоттабар духъа халкъашта юкъерча боарамах, российский законах хургболаш. Цар лораду ше морг кхы доаца гІишло хъалйоттара сурт, иштта бос а лорабу, къаьнарча заман гІишлонхоша лелабаь бола археологий болх дІахъош ко-

радаь кхерий ший моттиге юхадахъ. Из болх ший тайпара хилара белгало я, уж деррига балхаш кулгашца кхера хъокхаш цар деш хилар», - аьлар хоамо.

Цу балха шоашкара юкъекхухъаш хІамаш дац, деррига къаьнарча тайпара деш да, цхъа тІадам маркхал боацаш», - белгалдир «ТІехъале» яхача ишколан кулгалхочо Султиганахъан Рамзана.

Юкърча Ачалкхе дӀахьош ба, тӀий тоадеш бола болх

Коазой Мадина

«ГӀалгӀай Республикан автомобилни наькъаш дегӀадоаладар» яхача паччахьалкхен программанна чудоагӀаш, тоадеш да МагӀалбика кхален Юкърча Ачалкхера тӀий, яхаш, дийцар ГӀалгӀай Республикан Минавтодортранса зарбан болх лелабераша.

Карарча хана болхлой хиш дӀаухаш йола моттигаш еш, гидроизоляция еш ба. Болхлой тешаш ба, шоаш кастлуш асфальт Юбилла болалург хиларах, тӀаккха 40 метр дӀаьха тӀий кийча хургда. Белгалду, 9 метр хинна къаьна тӀий, тоадаьчул тӀехьагӀа шерагӀа хилар, 25 метрага кхачалца.

Іаьлий-Юрта хьалъеш йола лорий гӀишло йиллача ханал тӀехьаюсаш я

Коазой Мадина

ДӀадахача шера тов бетта Іаьлий-Юрта хьалъе йолая гӀишло тӀехьаюсаш я, лаьрхӀа хиннача ханал. Из хьалъе йолайир республикан гӀишлон Министерствон дехарах, 30 сага Јовижа дарба де моттиг йолаш, иштта 100 саг дийнахьа тӀаэца таро йолаш цхьан сменах, хьалъеш яр из дарбанче. Карарча хана из болх истебаьннаб 58%, йиллача ханага диллача из йистебала безаш бар укх хана 82%. Цох дийцар «Сердало» газетага гӀишлошъяра Министерствос.

Из гӀулакх кьоастадара цига ваха хилар ГӀалгӀай Республикан гӀишлошъяра министр Иленаькъан Муса. Цо белгалдир, йиллача ханал тӀехьавусаш хиларах, «Гранул» ООО бех-

ктокхаме болхло цу хӀаманна бехке ваь хилар, контрактах из доагӀаш ма хиллара. Цул совгӀа, цун болхлошта хьалхадаьккхар, цу балха даькъ тӀа къахьегараш дукхагӀа хила безилга, тӀехьара тӀа цхьаькха смена а хургйолаш. «ГӀишлон болх тӀехьабусаш хиларах, хӀара саг бехктокхаме а оттавеш, из болх дӀабахьара йола план оттаяр хьадех. ТӀахьожам хӀара денна хила беза. ХӀаравар ший балха даькъ тӀа белгалде дезаш ва болх

дӀахьош хилара хьал», - аьлар министра. «Сердало» газетага ма аллара, цу моттиге, таханарча денга кхоачаш, аьшкабетона кӀийле хьалъеь яьннай, хьалъоттадаьд гӀов, кирпишк Јоюлаш латт, чура йовкъамаш а дӀаехкай. Цул совгӀа, болхлоша чура тхов хьалтехаьб, иштта лифта йола кийчо а яьй. Йистедаьннад сердал чуйиллара дола монтажа балхаш, цӀера хьал юхатохара йола кийчо, бӀеха хиш дӀаахара эша кӀоагаш дӀахара болх.

Лораша дакъа лаьцар, Къилбаседа Кавказа кхетаче

Коазой Мадина

Шолжерча ЦРБ лораша дакъа лаьцар укх де-ношка, Минводе хиннача III-ча Къилбаседа Кавказа лорий конгрессе.

Кхетаче дика майда хилар лорий болхлош-

та, дикагӀа йола лорий балха оагӀонаш шоайла дӀа-юха эца, кердадараш довза йиш хилар. «Цигара хьайцачо таро лургья вай лорашта таханарча заман новкъостал де унахошта», - аьлар Шолжерча лорий урхаллене.

Нах тӀахьех баьцадаарий, сомий кӀиранна

Коазой Мадина

Ардара бетта 20-ча денгара 27-ча денга кхаччалца, мехка дӀахьош да баьцадаараш, сомаш баара кӀира. Цунца дувзаденна республикан лораша тӀахьех бахархой цунтерко яра, шоай даара

юкъе уж хӀамаш дукхагӀа леладара. Говзанчаша яхачох, баьцадаараш, сомаш сага дегӀа чӀоагӀа эшаш ба, хӀана аьлча царех йоахк эггара вай дегӀо дӀаехаш йола витаминаш, минералаш, клетчатка, антиоксиданташ. Цу-

духьа дийнахьа 400 грамм баьцадаараш, сомаш баа беза. «Цо чӀоагӀью иммунитет, дог а, миаш а лораду, хьоа дика болх беш хулийт, цӀийоаца лазараш хилийтац, дегӀаца низ хулийт», - аьлар лораша.

Служба здоровья

Кулгалдара балха кийле

Эккажанаькъан Ибраһима дийцар мехка статистиках - 2030 шерашка кхоачаш де лерхӀадох

Йовлой Ясмина

Ардара бетта 20-ча дийнахьа дездир Дерригача дунен статистикан ди – моллагӀа дола дош тӀаэцара, из кхоачашдара массадолча Ӏаьдала, бизнеса даькъ тӀа дика ди да из.

«Сердало» газета корреспондента ӀашагӀхетар хилар Кьилбаседа Кавказа статистикан даькъа кулгалхочун гӀонча волча Эккажанаькъан Ибраһимца, цу урхаллен балха хьал довза, дӀахо де лерхӀар фуд хьажа дагахьа.

- Ибраһим, малагӀа хьал да тахан Кьилбаседа Кавказстате, мишта эргадаьлар декхараш хувцамаш хинначул тӀехьагӀа?

- Кьилбаседа-Кавказстата урхалле хьакхеллар 2018-ча шера, хӀанз цунна чуйоагӀаш я пхи моттиг. ХьалхаргӀа тха болх бувзабеннабар ГӀалгӀайчен дозонца, хувцамаш хинначул тӀехьагӀа цох цхьа дакъа мара хиланзар, хӀаьта администраце, кадрай, бухгалтере болх дӀабихьар Ставрополе. Сона, укхаза кулгалхочун гӀонча волаш болх беш волча, цӀоагӀа атта а да: аз леладац эцарашца дувзаденна е алапешцара хьалаш, со духхьал тӀахьожаш мара вац моттигерча говзанчашта, иштта се волча гӀолла чакхдоалаш долча кадрови хаттарашта.

- Мишта лелабу оаш мехка Ӏаьдалцара бувзам?

- Тхо – федеральни болхлой да, вайцигарча Ӏаьдала чудоагӀаш дац. Бакьда тха хоамаш цун балхаца дувзаденна да, царех дукхагӀдараш

оаха ӀашагӀдохкаш да. Оаха федеральни органашка дӀабохьйташ мел бола хоам, цу юкье президентага а, Ӏаткъаш хул моттигерча Ӏаьдала балха мах беча хана. Цул совгӀа, оаха дӀахьу бахархой дӀаязбеш бола болх, юртбоахамаш дӀаяздар, нах бахача моттигашка чакхдалара болх. ТӀехьара перепись еча хана, 2021 шера пандемии йолаш, тха балха юкье вар 1000 саг. Из вай мехка геттара лоархӀаме гойтам ба.

- Дувцал вайна Кьилбаседа Кавказстата коллективах. Миштай из тахан?

- Тхоца 64 саг ва, царех ахаш – паччахьалкхен болхлой. Тха Кьилбаседа Кавказа федеральни округе эггара кьонагӀа йола штат я. 35 шерал клезигагӀа даьнна ба тха болхлой-26,5%. Тхона лов, 2030 шерга кхоачаш, из гойтам 30% кхоачаш хилийта. Иштта дале а, дукхача шерашка болх беш бола, говзал йола болхлой оаха лорабу. Тха балха юкьеодоагӀаш да хьехамчаш хилар хӀара даькъ тӀа, хӀанз а тха ший болхло ерригроссийски хье дакъа лоацаш ва.

- МалагӀа лоархӀаме декхараш латт шоана хьалхашка, 2030 шерга кхоачаш болх дегӀабоалабарца дувзаденна?

- Тха керттера балха оагӀув я статистика дегӀайоалаяр, из керттера хиларах тарра, кулгалдара дешаш кхоачашдеча даькъ тӀа гӀо деш хилийтар, иштта цаӀ бола боарам хилийтар деча хоамий дикала, иштта тха декхар да таьрахьий технологеш, цу юкье искусствен-

ни интеллект, хоамий кийле йоаржая лелаяр. ЛоархӀаме дакъа дӀалоацар да статистиках бола говзанчаш хилар, оаха бувзам лелабу вузашца.

- МалагӀа кхетаченаш дӀаяхьа лерхӀ оаш хьатӀайоагӀа хана?

- Тхо кийчлуш да юртбоахама перепись дӀаяхьа, иштта хьатӀадоагӀа аргӀанара наьха перепись дӀаяхьар. Цу хьало клезига хувцамаш юкьедаха тарлу ханага а кепага а диллача, таханарча заман технологешка, араьхарча политически хьалага хьежача. Цул совгӀа, говзанчаш дакъа лоацаш ба дукхача кагирхой дешара проекташка.

- Оаш цхьана дӀахьоча балха юкье чоалхане хьалаш нийс-лой юкьерча ханага диллача?

- Со массаза хьож массабо-ла болхлошца цхьатарра хила, моллагӀа мара ха яьнна уж ца-

хиларах. ЛоархӀаме да коллективе дика хьал лоаттадар, цатоамаш балха юкьецадахар. Са тоаба, са декхар – цхьоагӀо Ӏалашгьар, шоайла накьаболаш болхлой хилар.

Из сона эггара боккхагӀа бола мах ба – со воацача хана а са коллектив цхьа барт болаш болх беш хилар.

- Фу аргдар Ӏа балха новкьосташка, кагирхошка?

- Хьалхарча аргӀагӀа – дика могашал, машар вай чоалханеча хана цар хилар лов сона. Балха тӀехьа дог гӀоздоалаш, дика алапи долаш хилба уж, хӀаьта цар дезал – йовхал, гӀо-новкьостал хилда даим. Кьона говзанчаш лакхаленашка кхачийта ловра сона; статистика, юкьарло дегӀайоалаяр шоашкара дакъа юкьедахьаш, мехка а хьамсарча республиканна а долча диканна.

2027 шера Дола-Коара хин турбаш кердаяха лаьрхӀад

Коазой Мадина

МагӀалбика кхален Дола-Коарча Пешхоева урамах бахача наха, карарча шера маьцхали бетта денз шоай хий хьадоагӀаш дац ала-рах, ГӀалгӀайчен ЦУРо цу гӀулакха тӀахьожам бир.

Администраце кулгалхочо УзиевгӀар Хизара яхачох, юрта хицара кхоачамбоацараш долаш да. Цул совгӀа, кӀимарса беттагара маьцхали беттага кхаччалца геттара хала хьалаш хилар. Цхьан тайпара, ший низаца администраци хьожаш я из гӀулакх тоаде.

«ХӀара ГӀурийна 8 сахьат даьлча денз 11 сахьат даллалца, иштта 12-13 сахьат даллалца гаьнарча моттигашка хий лоаттаду», - аьлар юртдас.

«2027-ча шера цӀенхаштта тоае лаьрхӀад МагӀалбика кхален Дола-Коара хин турбаш. 130 млн сома инвестицеш хургья «Коммунальни хьал 2025-2030 шерашка кердакхар» яхача программанна чуйоагӀаш. Уж балхаш дӀахьош да, цахаддаш наха хий лоаттадар духьа. Тоадара балхаш дӀахьош, тӀахьожам лоаттабергба цу балха. Нагахьа санна цу юкьа геттара эшаш хуле, вахара Ӏалашо йоацача наха хий дӀадохьйтаргда. ГӀалгӀайчен ЦУР дӀахо а цу гӀулакха тӀахьожам лоаттабеш я», - аьлар цун викалаша.

Шолже дӀахьош ба, керттера базар меттаоттаеш бола болх

Аькхенаькъан Марем

Шолже карарча шера маьтсела бетта яьга хинна керттера базар меттаоттаеш бола болх дӀахьош ба.

ГӀалгӀай Республикан Кулгалхочун, Паччахьалкхен зарбан болх лелабераша яхачох, Свердлов, Грозненски, Выгонни урамаш ӀашагӀхеташ йолча моттиге хинна мах бара даькъ тӀара гӀишлош хӀанз «Базар «Шолже» ООО юридически цӀи йолаш хургья. ЦаӀ вола керда доалахо тӀахьожам лоаттабеш хургва 3,1 га долча даькъ тӀа.

Маьтсела бетта 1-ча дийнахьа из хьал оттарах, яьгаяр 228 павильон, из доазув деррига цӀендир, тоадир. ХӀанз из кердадоаккхаш, керда таронаш хьакхоллаш латт, мах беш лаьттараша кердача моттигий хургйола дизайн-проектш техкар.

ГӀалгӀайчен кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлас лоархӀ, из цӀи яларо массанена дика хьалхадаь-

ккхар, Ӏалла дагадоацар хила йиш йолга.

«ХьалхаргӀа дукхагӀа бола мах бераш кьайлагӀа болх

беш бар, цо толхайора кхерамзлен бокьонаш, из наха унзара хьал а дар. ХӀанз мах беш йола павильонаш шоай

боарамах хьалгьеш я, хӀара моттиг ше кьаьстта а кхерамзленца Ӏалашо яь а я», - аьлар республикан кулгалхочо.

Эрсий театро ший керда болх гойтар худсовета

Гизданаыкъан Ахмад

ГалгIайчен эрсий паччахьалкхен ашарий-драматически театро керда болх гойтар - цIихезача эрсий поэта, прозаика Некрасов Николай кхолламах оттаяь водевиль. Хьалххе а цунга хьажар хилар мехка культуран, туризма Министерствонна чуйоагIача исбахьален совета кхетаче йолаш. Совета доакъашхой таро хилар театра кердача балхага хьаж, яхаш, дийцар «Сердало» газетага культуран министерствон зарбан болх лелабераша.

«Исбахьален совето лакха мах оттабир кердача балха. Артистий лакха говзал хиларах, спектакль исбахьален оагIарахьа кийчъ-яь хиларах раьза хилар кхелахой. Хьежачул тIехьагIа, гуш хилар, театра керда болх керттерча репертуара тIехьара тIа дола дакъа хила таро йолаш болга», - аьлар хоамо.

Спектакль дика дIачуяларо никъ хьабелл аргIанарча даькъ тIа - премьеры гойтара, иштта нахача кхетаче яра. ГалгIайчен эрсий паччахьалкхен ашарий-драматически театро дIахо дIаху мехка культуран вахар; керда, дика балхаш деш.

Наьсаренна газ лоаттаеча моттиго хьалхадоккх; нах Iехабеш, куташ ераш нийслуш хилар

Коазой Мадина

ТIехьарча хана зуламхоша, газаца бувзабенна болхлой шоаш болаш санна, телефонаца цхьацца хIамаш леладу. Газ лоаттаеча организацие тIахьех вай бахархой фийла хилара.

Нагахьа санна шуга Газпромо телефон тохе, сиха газови гIирса гIулакх дара бартчIоагIам бе беза, аьнна, эггара дикагIа оаш дергдар - телефон чехка дIайоаяр. Шоаш иштта «сиха» чIоагIо цар еш хиларах цецдаьнна деце а, цхьаккха тайпара шоай код дIа ма ала. Из ца дойя, оаш шоай ахча доадергда.

«ДагадоагIаш хила: «Наьсаре газ дIа-юха хьежаеча Газпромо цIаккха а бергбац шоана шоай балха тIа телефонаца бартчIоагIам», - аьлар цу моттига викалаша.

Мехка куц эргадаьннад

ДIахо вайна эшараш

Вай ГалгIай мохк хьахинна, хьаэтта иштта дукха ха яц. Эзар ийс бIаь десткъа шийттлагIча шера аьгинга бетта дигьлагIча дийнахьа меттаоттайир цун паччахьалкхе. Цхьан оагIорахьа диллача, дукха ха хетац; шоллагIча оагIорахьа дикка ха я. Вешта аьлча, саг нанас Iоваь, кхеваш, нийсвенна дIаотт ткъаь кхойтта шу даьлча; деррига хьаькъал хул яьхад вай даьша из ха яьлча. Хьаде дезаш, кхоачашде дезаш, дукха хIамаш да; тIаккха уж хIара денна хьаIов, алсама хул; цаI даьваьлча, шоллагIадар хьаотт. Иштта кхелла да укх дунен тIара вахар-лелар, гIулакх.

Паччахьа Росси йолча ханара зама хьоаергья аз укх йоазонца. Вай Россее паччахьалкхенца барта даха, цхьана даха дукха ха я. Эзар ворхI бIаь кховзткъа иттлагIча шера, дош денна, бувзамаш чIоагIдаьд. Цу хана денз, вайна массанена ма харра, воашкара зовзал, эсалал гуча ца йоалийташ, тешам ца боабеш хьадаьхкад таханалцца; из вIаштIехьадаьннад: вай кьоаной кьонахий хиннаб, деша дай хиннаб, доттагIий лорабаьб. Вешта аьлча, сона ала ловргдар сайгара, кхыбола никъ вайна тIехьаленна, пайдане хиннабац. Иштта хиннадецаре, чIоагIа хало хургьяр вайна, хIана аьлча вIалла дукха хиннадац вай кьам. Цу хана шоаш хьатIаийца декхараш дика чакхдоахаш, тIема инаралаш, мугIарера тIемахой хиннаб кьаман. Революци йоаккхаш, Граждански тIом латтача хана, хьалхара Дунен тIом лаьттача шера, кьаман кьонахий масаныхьа тIемашта юкье доакъошхой хиннаб; шоаш хиннача цIи йоаккхийташ, сий лорадеш, тIемаш даьд. Сийлахь-боккхача Даьймехка тIем тIа доккха дакъа лаьцад, таханалцца де доацаш байна, кора ца боагIаш ба тIемхошта юкье цхьабараш, дукха турпалаш ба; турпала цIи йоагIашехь, из дIацакхьаьчараш ба. Цу хана хиннача Бере, моастагIаша лелабаьча харцон наькъаца дувзаденна да из, амма иштта хиннадале а, вай кьонахий боха

ца бохаш, цIераш хувцаш, тIом бIаь ба, тахан из боаккхача лерхIаме да, дувца хIама да миччаьхьа.

Нийса хургдац аьнна хет сона, се хьалкхийна Эса-чIоже улла Мужече хьоаха ца йича. Цу хана Первомайски кхален Луговой юрт оалаш хиннад цох. Мужеча вай цIадаьхкача хана С. Орджоникидзе музейяр, из лораваьраш цу юртара нах ба тайпан Хьакхенаькъан, цар цIагIа хиннай большевикий Iаьдала штаб.

Вай арадоахача хана цига хьун завод хиннай, хьунагIара хенаш шерчашца текхадеш Iокхухьаш болх беш; автоматий дахчан бовхамаш, фецарча кемай дахчан ткьамаш, иштта кхы эшараш хьадеш хиннад цига. Цун ший истори да. Цул совгIа, хи тIа болх беш энерги йоаккхаш, Эса зIамита станци хиннай, тахан цун пенаш латт цига 70-80 см сомал долаш. Цу заводе тIема ха хиннад, ткъаь итт сагах латташ, цар хьаким хиннар Балайнаькъан Элжаркьий Ахмад ва. Завода директор хиннар Долакханаькъан Довта Баладал ва.

Сай кьамаьл тIадерзаду аз, вай мохк хьакхоллара, цигара денз хьайоагIача хана. Вай хьалхара Мехкада, рузкъа хинна, цу хана хиннача Россее Президента Б. Н. Ель

цина хьожаваш Овшанаькъан Р.С. вар. Вай кьаманна боккха кхаш бар цу хана «Мехкадаьхача кьамех дола Закон» арадалар. Бокьонца паччахьалкхенца хила дезаш дола дезадараш да вай тахан. Паччахьалкхе болх беш хьайоагIа, дукха дика хIамаш да вай мехка. Ший бола низ, говзал, маькарал дIатIаьхийта болх бир Султана Руслана, ший рузкъа мел да. Массадолла хIама ший ханаца латт, рузкъа кхоачаделча саг дIадоша, кхывар воагIа.

Завьзганаькъан Мухьада Мурад волча хана, доккха хатар хилар вайна 2002 ш. Наха дукха зенаш хилар, хIаьта цо хьийгача кьин, Даьла низаца, ахчанца, гIишлон материалаца, наха дукха цIенош хьалдир. Цул тIехьагIа, 2004 шу дIадолалуш, Iаьдала чурча гIулакхий болхлошта хьожадар, чоалхане ха хилар бахьане дола ахча хьадала болабелар. Дувца велча дийца варгвоацаш, дукхача наьха таронаш хьахилар. Фу дергда Даьла кхела, хала денош даьхкар, моастагIаша нах боабеш моттиг нийсълар.

Рузкъа мел да цо болх баь, цун когаметта Евкураанаькъан Юнус-Бек хьожавир. Бакъдар дувца деза, дунен тIара хIама хано дIанийсду. Баматтире Юнус-Бека кулгал деча хана, вай мехка дукха берий бешамаш, ишколаш йир; иштта хьалдир дарбан цIенош, культуран кхуврчаш. Эздий фусамаш, цIенош, спортивни гIишлош йир. Ший рузкъа кхоачадалал-

ца болх бир цо.

Тухан вай кьаманна кулгал деш мехкада Келаматанаькъан Махьмуд-Iаьла ва. Болх беркате хилба массане а. Цун керттердар, кьамаьлага ладийгIача, вай лоалахошца бувзам хила беза, культура дIа-юха эцаш, халкъа боахама дерригача доакъошкара поалхам екьаш, пайдане долча наькъашца даха деза, иштта кхы дIахо а йоах цо. Сога хьаттача, из лерхIаме, корта болаш да.

Сайх бехк цабиллар дех, се ваха юрт хьоахаергья аз. Тха юртда Келаматанаькъан Муса ший даггара болх бе гIерташ ва. Наьха юкъяра салоIама моттиг тоаяьй цо. Берашта ловза, шоай ноаношца Iуховша моттиг я. Бийсан сердал я, гобаьккха карт я, кьайла я, тIахьожаш саг ва. Керда нах бахача, дукха ха йоацаш, чудиллад хий, урамаш, гIашлой наькъаш даьхка, тоадаьд; бIоагIий дергIа, сердал йилла, нувхаш чукхувса аьшка яьшкаш оттаяьй. Ишколаш мел йолча кхерамзлен белгалонаш яьй, светфораш екхай, иштта хувцамаш да гIалгIай мехкарча кхыча юрташка. Сакхетам хилча мохк чIоагIлу оалаш да. ДIахо вайна кьаьстта эшар барт, цхьоагIо, тешам, вIаший дашар, «со» яхаш сонта цахилар, нахах во цIераш цатехкар, наьна мотт бувцар да, ший меттал дезагIа фуд?

Балайнаькъан Хьасан, Эбарга-Юртара депутат

Йоккхача Ачалкхе дӀаегӀар 130 га

Коазой Мадина

Шоай гӀишлон доазон тӀара дӀаболабenna, Иалама Министерствон болхлой вахара юкӀейоахаш ба «ЛораергӀа хӀу», «Экологически дика хӀал» яха программаш. Цу хана, ардара бетта 15-ча дийнахьа, Иалама болхлоша шоаш болча хӀалйир «баьццара карт», 100 эстей галг дӀаегӀа.

ХӀун боахама, хӀунашкара цӀи йоаяра цен-тро, чарахӀал дерий даькъ тӀарча наха, МагӀалбика кхален ад-министраце, «ХӀалхар-чар болам» яхача отде-лене, ГӀалгӀайчен Иалама Министерствон викалаша цӀхана, Йоккхача Ачалк-херча кердача ишкола даькъ тӀа 130 кӀоахка, попа гаьнаш дӀаегӀар.

«Из болх дӀаболалуш, цӀкъа хӀалхагӀа хӀун бо-ахама говзанчаша хӀара дӀаьогӀаш йола га дӀалатаргӀолаш де дезар хӀалхадоаккхар гулбен-нарашта. Бераш цу иш-кола пенашка дийша да-лале, гаьнаш хоза, царца цӀхана дегӀаьогӀаргӀа, салагӀа а ловзараш дӀадахьа а таро йолаш ги дергда», - аьлар «Сердало» газетага Иалам лора-дераша.

Белгалду, ГӀалгӀайче дика даькъа лоацаш я укх ворхӀ шера, «ЛораергӀа хӀу» яхача ерригроссий-ски боламе.

МагӀалбике болам дӀаби-хьар, дакха гаьнаш дӀаьогӀаш

ГӀазданаькъан Ахьмад

МагӀалбика шин даькъ тӀа гаь-наш дӀаьовш хилар, Иаламца бувзабенна болам дӀахьош.

Серго цӀерагӀча культу-ран, салолама парке дӀаегӀар 30 кӀона дакха га, тӀаьогӀа-чана царех парка хозал хургӀа.

Цунца цӀхана доазув баьццара деш болх дӀаби-хьар №7 йолча «Фаьлг» яхача берий беша даькъ тӀа, цига дӀаегӀар кхы а 20 га. Шахьара зӀамигача ба-хархой таро хургӀа кастлуш из хозал го.

Из болам дӀабахьа дагаде-хараш бар «СибрегӀен мога-шал» яхача компане викалаш,

из болх вӀашагӀбелла а ца йеш, цар цу юкӀебаьхар шахьара ба-хархой», - аьлар «Сердало» газе-тага МагӀалбика шахьара адми-нистраце зарбан болх лелабера-ша.

МагӀалбика бахархой лоархӀамеча гӀулакхех цаӀ да, гонахьара Иалам лорадар; хӀаьта бизнеса, юкӀарлоно цӀхьа-

на кӀахьегаро таро лу шахьар тоае, хозье. Гаьнаш дӀаьогӀар - из духхӀал лостам бар дац, из да шахьара хургдолчун юкӀе шийгара даькъа лоацаш хилар. ХӀара дӀаегӀа га - цӀенача феца доаккха са, ахкан замах дола ги, хозала оагӀув, дукхача шераш-ка бахархой гӀадбугаш хургӀо-ла.

Хьунашкара цӀераш йоаяра говзал лакхӀью цу даькъ тӀарча болхлоша

Султиганаькъан Йоакъап

ГӀалгӀайчен Иалама Министер-ствос даькъа лоацаш хилар, фе-деральни штаба гойтама кхе-таче, хьунашка цӀераш йоаяра балха говзал лакхӀеш кхетаче яр дӀахьош хиннар, яхаш, дий-цар «Сердало» газетага респу-бликан Иалам лорадераша.

«ХӀун боахама Федеральни агентствон кулгалхо Советни-ков Иван кертте а волаш, хьу-нашка цӀераш йоаяра федераль-ни штаба кхетаче хилар», - аьлар хоамо.

Балха хаттараш тохкача даькъа лоацаш вар, ГӀалгӀай Респу-бликан Иалама тароний, эколог-е ми-нистра декхараш кхоачашдеш вола ГӀарчакханаькъан Ахьмад, федеральни паччахьалкхен хӀун боахама тӀахьожам лоаттабара даькъа кулгалхо, ГӀалгӀай Респу-блике гӀолла йолча Росс-е МЧС ГУ викал Гаьгенаькъан Иийса.

Цу тайпара балха говзал дӀа-

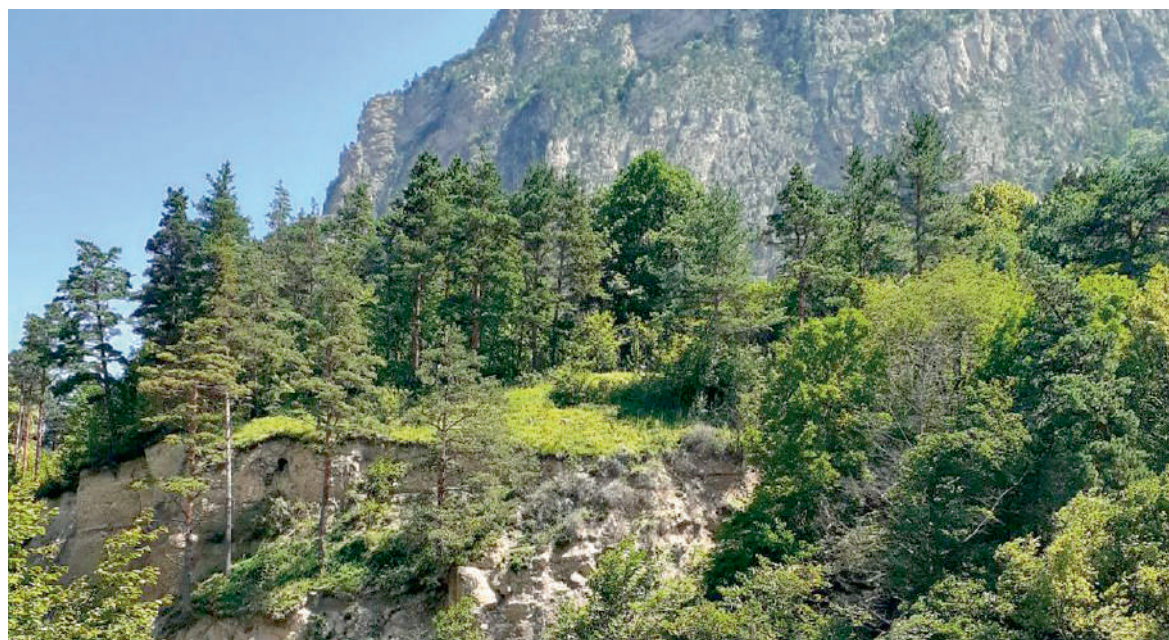
юха ялар лоархӀаме да мини-стерствошта, моттигашкарча бе-беча гӀулакхаш тӀарча наха.

Федеральни боахамий ви-калаша, цар балха новкӀоста-ша цу моттига чаккхе йир 2025 шера цӀера духьала баьча балха,

иштта белгалдир хьатӀадоагӀа-ча шера де дезар. Цига дийцар цӀаьхха йоккха йӀовхал отташ хиларах, кӀаьстта из хӀал 2025 шера цӀи ялара кхерамзлен-латкӀа хиларах. Бакьда дика гойтам а бар цига: вай хьунашка

цу тайпара чоалхане хӀал этта цахилар.

Белгалду, Советников Ивана баркал аьлар, цу даькъ тӀара болх карарча шера дика дӀабахьарах.

«ГОРЯЧАЯ ЛИНИЯ» ПРАВИТЕЛЬСТВА РИ ПО ПРОТИВОДЕЙСТВИЮ КОРРУПЦИИ +7 (8734) 55-11-57, ЕДИНЬИ ТЕЛЕФОН СЛУЖБЫ СПАСЕНИЯ 112

сердало

Учредитель:
Государственное
автономное учреждение
«Издательский дом
«Сердало»

И. о. главного
редактора:
Арчаков С.Я.

Адрес редакции и издателя:

Республика Ингушетия,
386101, г. Назрань,
Тер. Центральный округ
пр. И.Базоркина, 60.

Тел.: 8 (8734) 77-11-84

Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована

Управлением Роскомнадзора
по Республике Ингушетия.
Рег. номер ПИ № ТУ 06-00033
от 16 декабря 2024 г.

E-mail: serdalo@yandex.ru
Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены
в компьютерном центре
ГАУ «Издательский дом «Сердало».

Время подписания номера
по графику в печать:
15 октября 2025 г.
Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не
совпадать с позицией редакции.
При перепечатке
ссылка на газету обязательна.
Письма, рукописи, фотографии,
рисунки не рецензируются и не
возвращаются.
Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве
«Южный регион»,
с готовых диапозитивов
Адрес: 357600, Ставропольский край,
г. Ессентуки, ул. Никольская, 5.
Заказ № ____ Тираж: 2000 экз.

Евкуранаыкъан Темарлан CISM бокса дунен чемпионате шоллагIа хилар

Гаьгенаыкъан Мартина

ГIалгIай Республикэрча Евкуранаыкъан Темарлана дото майдилг яккхар CISM бокса дунен Чемпионате, яхаш, дийцар «Сердало» газетага спорта лаьрххIа болча викалаша.

«Шолжерча, цIерца къовсам лоаттаберий колледжа студента латар тешшаме дIадихар Рио-де-Жанейро (Бразиле) оалача шахьаре. Темарлана начIал гойтарал совгIа, чоалханеча хьалашка де дезар а шийна довзаш хилар гойтар. Бухсоццаш цунна йоагIаш йола шоллагIа моттиг елар», - аьлар хоамо.

«Тхо, боарам а боацаш, доккхал деш да Темарланах, цунна карагIаьнначо! Из дика дIайихьача тренировкай толам ба», - аьлар колледжа кулгалхочо Мархенаыкъан Мусас.

ГIалгIайчен латархочо Пхыленаыкъан Хьамзата котало яккхар, Россе хьалхале къайсача

Гаьгенаыкъан Мартина

ГIалгIайчен ший лоIамеча латара ишколе Iамалуш вола Пхыленаыкъан Хьамзат котваьлар Россе Хьалхале яккхара яхьашка, уж дIайихьар Наро-Фоминск

оалача шахьаре, яхаш, дийцар «Сердало» газетага моттигерча спорта Министерствос.

«Яхьаш дIайолаелар 18 шу даьннача 45 кг, 48 кг, 51 кг дозал долча ондаргашка-

ра. Пхыленаыкъан Хьамзата таро хилар, 48 кг дозал дарашта юкье котало яккха. Из диазза летар, дика спорта говзал гойташ. Кхозза латаш чот хилар 10:0, цкъа-12:2. Из котало бахьан долаш, Хьамзат Россе гуль-

ьяча тоабан йизза бокъо йола доакъашхо ва», - аьлар спорта министерствос.

Белгалду, Хьалхален яхьашка вай латархоша ардара бетта 21-ча денга кхаччалца къовсамаш дIахьоргдолга.

Иелжаркъанаыкъан Мухьмад-Аминах дунен чемпион хилар, панкратион оалача латарах

Курскенаыкъан ИбрахИм

Иелжаркъанаыкъан Мухьмад-Амина дика чакхдаьккхар ший латар панкратионах, дунен чемпионат йолаш 66 кг дозал дарашта юкье дошо майдилг йоаккхаш.

Техьара латар дIахьош, Сардала Сардалца яхьеваьнна, вай спортсмена, ший мел бола низ ураоттабаь, тешшаме котало яккхар. Цул хьалха, ах финал йолаш Иелжаркъанаыкъан Мухьмад-Амина котало яккхара ший дика лоIам хилар гойтар; судхоша, цхьа барт баь, тIаййцар цо украински латархо эшаваш хилар.

Панкратион, къаьна-ра олимпийски спорта кеп я, тохара йола техника чуйоагIа цун, спортсменаш низ болаш хиларал совгIа, меттахьа тохара аьттув боалаш а хила беза цу яхьашка. Иелжаркъанаыкъан Мухьмад-Амин дукхача шерашка кийчулуш хилар, лаьрхIачунга кхача дагахьа, духьалъотта могаш хиларах, котало яккха аьттув баьлар. Цо хьагойт ГIалгIай латархой лакхача боарам тIа хилар, республикан цIи цар дуненна йовзийташ хилар.

Даькьалавуьц Иелжаркъанаыкъан Мухьмад-Амин цу коталонца, аьттув балба дIахо а спортвни даькь тIа!

Гаьгенаыкъан Мартина

Илдарха-ГIалан кьона вахархо Малсаганаыкъан Амир котваьлар ГIалгIай Республикан «рапид» оалача хьисапе жIакех ловзача Хьалхалене, яхаш, дийцар «Сердало» газетага шахьара культуран ЦIагIа.

Цу тайпара ловзар дIадахьа лу 10 минотагара 1 сахьатага кхаччалца ха. ЧIоагIагIа ловзараш белгалбир Эбарга-Юрта, ардара бетта 17-ча дийнахьа.

Илдарха-ГIалан культуран ЦIагIа юмалуш бараша гойтар, лакха кийчо йолаш, дика кхеташ шоаш хилар. НачIал гойтар ДК жIакех ловзара кружок лелаеш йолча Овшанаь-

къан Танзилас Юмабераша.

Кертгерча даькьах, «класически жIакаш» яхача, Амира даьккхар борза совгIат. Бакъда «рапид» даькь тIа яхьаш дIахьош цу клаьнка

гойтар белггала йола говзал, из бахьан долаш республикан чемпион а хилар.

Илдарха-ГIалан культуран цIен болхлоша дег чура даькьалавуьц Малсаганаыкъан

Амир, иштта цун хьехамча Мухьмада Танзила дикача толамца, вай шахьарашка жIакай яхьех кхы а лакхагIа толам баккха аьттув хилба цар.

